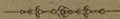

33380, II, C, 5

Cerkveni obredi.

Za ljudske šole

sostavil

SIMON ZUPAN,

katehet.

Z dovoljenjem visokočast. ljubljanskega knezoškofijstva.

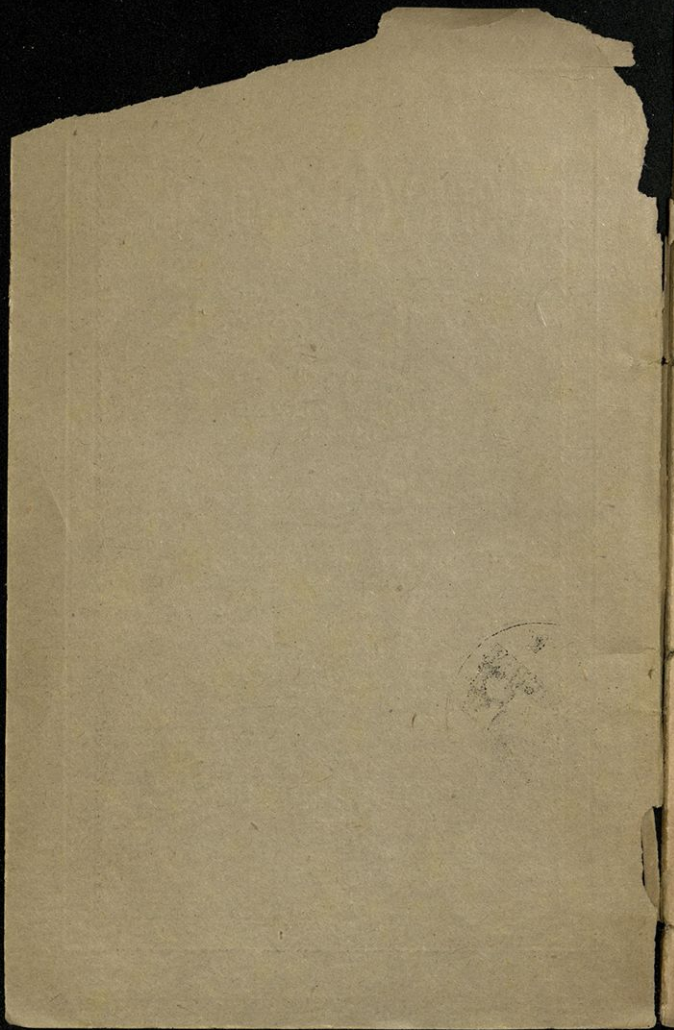
Drugi, popravljeni natis.

V LJUBLJANI, 1886.

Založila in prodaja Katoliška Bukvarna.

Tisk »Katoliške Tiskarne«.

Cerkveni obredi.

Za ljudske šole

sostavil

SIMON ZUPAN,

katehet.

Drugi natis.

Z dovoljenjem prečastitega Ljubljanskega knezoškofijstva.

V LJUBLJANI, 1886.

Založila in prodaja „Katoliška Bukvarna“.

Tisk „Katoliške Tiskarne“.

Vvod.*)

Kaj so cerkveni obredi?

Cerkveni obredi so vidna znamenja in opravila, ktera nam milost božjo delijo, kako resnico sv. vere pred oči stavijo, ali tudi pobožno življenje kristjanovo pospešujejo; n. pr. sv. križ nas spominja presvete Trojice in našega odrešenja; bela obleka pri svetem kerstu nas spodbada čisto živeti.

Kdo je cerkvene obrede vpeljal?

Bistveno pri cerkvenih obredih je vpeljal Jezus Kristus sam; nebistveno pa aposteljni in njih nasledniki.

Ali so cerkveni obredi potrebni?

Cerkveni obredi so potrebni, ker se človeška natura brez zunanjih pripomočkov ne more lahko povzdigniti k premišljevanju božjih reči. Oni so vidna znamenja žive vere, in brez njih bi opešala vera in pobožnost.

Kako zamoremo razdeliti nauk o cerkvenih obredih?

Nauk od cerkvenih obredov zamoremo razdeliti v štiri poglavja:

- I. o cerkvenih prostorih;
- II. o cerkvenem orodju;
- III. o cerkvenih časih;
- IV. o cerkvenih opravilih;

*) Marsikaj sem sprejel brez spremembe iz Lesarjeve liturgike; sicer sem tudi rabil: Dr. Ricker, „die kath. Kirche in ihren Gebräuchen für die Jugend“, — in Pfaff, „das christl. Kirchenjahr“.

I. Poglavje.

O cerkvenih prostorih.

Akoravno je Bog povsod pričujoč in ga toraj povsod lahko molimo, vendar hoče, naj se na določenih krajih k molitvi zbiramo, njega kot Gospoda nebes in zemlje častimo, se mu za prejete dobrote zahvaljujemo, in njegove milosti sprejemamo. Zgodovina vseh časov nam priča, da so ljudje imeli posebne kraje za molitev in daritve. Tudi svojemu služabniku Mojzesu je Bog zapovedal, naj naredi sveti šotor; ko je Izraelsko ljudstvo prišlo v obljubljeno deželo, je kralj Salomon Bogu na Sionski gori sozidal prelepi tempelj, v kterega so Judje vsako leto trikrat prihajali.

Ko se je kerščanska vera povsod začela širiti, so tudi kristjani nalašč zidali hiše, da so se v njih zbirali k molitvi in daritvi sv. maše. Ob preganjanji pa so se zbirali po gozdih, podzemeljskih jamah (katakombah) in družih skrivnih krajih.

Sveta vera je ob času cesarja Konstantina zadobila vse pravice; kristjani so smeli Boga očitno častiti, in sedaj so se zidale povsod krasne cerkve. Sam cesar Konstantin in njegova pobožna mati, sv. Helena, sta na svoje stroške ukazala zidati prelepe hiše božje.

Katoliške cerkve imajo znotraj in zunaj posebnosti, in te imajo svoj pomen.

Deli cerkve.

Deli cerkve so: Zvonik, kteri nas, kakor perst božji, opominja: „Iščite, kar je zgoraj, kjer je Kristus v veličastvu“. (Kol. 3.) — Ura, ki nas spominja,

da čas hitro mine, in nas spodbada, naj bi si ure življenja modro in vestno v prid obračali. — Križ, zasajen v pozlačeno jabelko, nas opomni, da je križani Jezus svet odrešil. — Zvonovi pomenjajo glas božji, ki nas kliče k službi božji.

Ladja je prostor za kerščansko občino; raztega se od velikih vrat do ograje. Imenuje se tako zavoljo podolgaste podobe, pa tudi zato, ker v cerkvi prijadramo v srečno večnost, kakor popotniki na morji v ladiji prijadrajo v svojo domačijo. — Svetišče je prostor za duhovščino, in se raztega od ograje do velikega altarja.

Altar je zvišan kraj, podoben mizi ali pa mertvaški rakvi, ker nas sveta maša, ki se na altarji opravlja, spominja zadnje večerje in Jezusove smerti. V altarnem kamnu morajo biti shranjeni ostanki svetnikov. Altar mora pogernjen biti z belimi perti, ki nas spominjajo tistih pertov, s katerimi sta Jožef Arimatejec in Nikodem zagernila Jezusovo truplo. Tudi nas ti beli perti opomnijo, da mora naše serce čisto in brez madeža biti, kadar prejmemo Jezusa pri sv. obhajilu.

V sredi vélikega altarja stoji tabernakelj, kjer se hrani presveto rešnje Telo. Na vsakem altarji mora stati križ, znamenje našega odrešenja, ker je sv. maša ponavljanje Jezusove daritve na križu. Poleg križa so svečniki z voščenimi svečami; oni pomenijo luč sv. vere; tudi nas opomnijo na preganjanje prvih kristjanov, ko so se verniki v podzemeljskih jamah k božji službi zbirali in toraj luči potrebovali. Na altarji in ob stenah so podobe, ktere pred oči stavijo božje osebe, Marijo, angelje in svetnike, da bi nas njih pogled spodbadal k veči pobožnosti in posnemanju njihovih lepih čednosti.

Cerkvene podobe so zelo pomenljive.

Presveta Trojica se nam tako-le pred oči stavi: Bog Oče v podobi častitljivega starčka, ob

njegovi desnici Jezus s križem v podobi človeški, in sv. Duh v podobi goloba nad njima.

Bog Oče se sploh vpodablja kakor starček, ker je od vekomaj; glavo ima obdano od trivogelnika, ki pomenja trojedinega Boga; v levi roki derži zemljo kot stvarnik, v desni pa žezlo kot vladar sveta.

Bog Sin se vpodablja kakor človek v kaki dogodbi svojega življenja, terpljenja in smerti, n. p. kakor otrok v jaslicah, v Marijinem naročji, kakor dober pastir, kakor jagnje, ali na križi itd.

Sveti Duh se skoraj povsod vpodablja kakor golob, ker je golob podoba krotkosti, in ker se je pri Jezusovem kerstu v tej podobi prikazal.

Oko božje obdano od trivogelnika pomenja trojedinega Boga, kateri vse vidi.

Marijo Devico umetniki mnogoverstno vpodablja: kakor devico v belem oblačilu, z vencem na glavi, katero obdaja 12 zvezd, lilijo v roki, na kači stojé (1. Moz. 3. 15); taka podoba nam pred oči stavi Marijo brez madeža izvirnega greha spočeto; — kakor mater z božjim detetom Jezuščkom v naročji; — kakor žalostno mater z mečem zabodenim v serce (Luk. 2. 35.), itd.

Angelji se vpodablja kakor otročiči, ali kakor mladenči v belih oblačilih v znamenje njih nedolžnosti, in s perutnicami v znamenje hitrosti in pokorščine, s katero spolnujejo božja povelja.

Sv. mučenci se vpodablja s palmovo vejico, ktera pomenja njih slavno zmago, in s posebnimi znamenji njih mučeniške smerti, n. pr. sv. Katarina s kolesom, sv. Lorenc z rošem.

Drugi svetniki se nam pred oči stavijo v oblačilih svojega stanu, ali pa z znamenjem čednosti, s katero nam svetijo, n. pr. škofje s škofovsko kapo, kralji s krono, device z lilijo, ki pomenja deviško čistost.

Posebno pomenljive so podobe štirih evangelistov. Vsaki evangelist ima podobo poleg sebe,

ki je posneta iz začetka njegovega evangelija. Sv. Matevž ima poleg sebe človeško podobo, ker svoj evangelij začenja z bukvami rodú Jezusa Kristusa, ki dokazujejo, da je Jezus pravi človek. — Sv. Marka ima poleg sebe leva, ker svoj evangelij začenja z Janezom Kerstnikom, ki je glas vpijočega v puščavi; v duhovnem pomenu je lev podoba Jezusove kraljevske časti. — Sv. Luka ima poleg sebe vola, ker začenja svoj evangelij s Caharijevo daritvijo; v duhovnem pomenu naznanja ta podoba Jezusa, najvišega duhovna. — Sv. Janez ima poleg sebe orla, ker se je pri popisovanji Jezusove osebe najviše povzdignil, ko je pisal o njegovi božji naturi.

Cerkvene podobe morajo biti dostojno narejene, da vernike v resnici spodbadajo k pobožnosti; tudi naj so blagoslovljene.

Deli cerkve so tudi: na desni strani ladje je prižnica, kjer se oznanuje božja beseda. Na strešici, ki je nad prižnico, se pogostoma najde golobček, ki je podoba sv. Duha. Na verhu strešice je križ, ali dobri pastir, ali Mojzes z deseterimi zapovedmi.

Kerstni kamen, ki nas spominja kerstnih milosti in obljub, in ki nas opominja, da kerstno nedolžnost stanovitno ohranimo.

Spovednice nas vabijo in kličejo k zakramentu sv. pokore.

Kropilni kamen pri vratih nas opominja, s čistim ali vsaj skesanim srcem pred božje obličje stopiti in tudi zunaj cerkve čisto živeti.

Pri velikih vratih je kor za orglje in pevce; ob stranéh so stranski kori ali molitevnice. Vsaki cerkvi je prizidan žagrad ali zakristija, t. j. kraj, kjer se duhovščina zbira, oblači, po cerkvenem opraviu slači, in kjer so hranjena cerkvena oblačila in orodja.

Svetim krajem še prištevamo: kapelice po gradéh in hišah; znamenja na gričih, mostéh, v logih ali na polji, ob cestah ali na razpotjih.

Tudi pokopališče je svet kraj ter blagoslovljena zemlja; sredi njega stoji križ, znamenje našega odrešenja in upanje prihodnjega vstajenja.

II. Poglavje.

O cerkvenem orodju.

Semkaj spada vse, kar se rabi pri božji službi in pri delitvi sv. zakramentov, in sicer 1. cerkvena obleka, 2. cerkvene posode.

I. oddelek.

O cerkveni obleki.

Že v stari zavezi je Mojzes na božje povelje duhovnikom odločil posebno obleko pri službi božji. Ker je duhovstvo nove zaveze veliko bolj imenitno in častitljivo, kakor je bilo v stari zavezi, zato se mora sedaj toliko bolj skrbeti za dostojnost in častitljivost cerkvene obleke.

Imena in pomen cerkvene obleke.

1. Poramnica (humerale); nekdam so jo čez glavo potegovali, dandanes pa jo mašnik okoli vratú ovija. Poramnica pomenja čelado zveličanja, s katero se nam je zoper skušnjave vojskovati.

2. Mašna srajca (alba) pomenja čistost in nedolžnost. Ravno tisti pomen ima tudi roket, ki ga mašnik rabi pri cerkvenih opravilih.

3. *Pas* (cingulum) opominja mašnike dolžnosti do treznosti in zderžnosti.

4. *Naročnica* (manipelj) na levici bila je nekđaj platnen robec, s katerim si je mašnik pôt brisal; mašnika tedaj opominja, pridno se truditi v Gospodovem vinogradu in spokorno živeti.

5. *Nadramnica* (stola) je znamenje mašniške oblasti, zato mašnik nobenega svetega opravila ne sme opravljati brez nje, razven v sili.

6. *Mašni plašč* (casula) pomenja ljubezen, ki prejmlje vse Gospodove zapovedi kakor sladak jarem, in jih natanko spolnuje.

7. *Večerni plašč* (pluviale) je nekđaj varoval duhovne dežja in mraza, zato je imel kapuco, ktera se je čez glavo potegovala; sedaj pa je praznična obleka, in kapuca je okrajšana.

8. *Dalmatika* je obleka levitov; ima široke rokave, kar pomenja radodarnost do ubogih; aposteljni so namreč dijakone izvolili zlasti zato, da bi prevzeli skerb za ubožce.

9. *Velum* je svilnato zagrinjalo, ki se rabi pri blagoslovu s presv. rešnjim Telesom.

10. *Mašna kapa* (biret); njeni trije kviško moleči konci pomenjajo sv. Trojico.

K cerkveni obleki prištevamo tudi korporal, platneno ruto, ki se na altarji razgerne, da se nanj kelih postavi, in po darovanji tudi hostija položi. — Purifikatorij, brisalna rutica, s ktero mašnik po sv. obhajilu obriše kelih in svoje perste. Korporal in purifikatorij nas spominjata tistih tančic, v ktere je bilo povito Jezusovo telo. — *Pala* je štirivoglato pokrivalo keliha. — *Ves* kelih se ogerne s plaščičem (velum), ki je enacega blaga, kakor mašni plašč; ravno tacega blaga je tudi *burza*, v kateri je korporal shranjen.

Škofovska cerkvena obleka.

1. Zlati persni križ (pectorale) je znamenje ljubezni do križanega Jezusa.

2. Pastirska palica (pastorale) je znamenje višje oblasti nad verniki svoje škofije.

3. Škofovska kapa (mitra) pomenja visoko čast in službo, katero imajo škofje kot namestniki Kristusovi.

4. Perstan pomenja, da so škofje tako rekoč zaročeni z verniki svoje škofije.

5. Rokovice pomenjajo blagoslovila, ki jih škofje vernikom delé.

6. Posebno obutalo, ki naznanja, da so škof nevtrudljivi oznanovalec sv. evangelija.

7. Gremijal je pert, ki se dá škofu na naročje, kadar sedé na prestolu.

Papež podelé tudi nekterim mašnikom in redovnim predstojnikom čast, da smejo pri duhovnih opravilih imeti škofovska oblačila. Take mašnike imenujemo prelate.

Ker ima vsaka cerkvena obleka svoj pomen, zato jo moramo spoštovati, in po moči radi kaj podariti za njeno pripravo in olepšavo.

Barva cerkvene obleke.

Cerkvena obleka ima belo, rudečo, zeleno, vijolično ali pa černo barvo. V tem se sv. cerkev ravna po različnih časih in praznikih.

Bela barva pomenja veselje in nedolžnost; ukazuje se o veselih Gospodovih praznikih, o praznikih Marije Device, angeljev in tistih svetnikov, kateri niso bili mučenci, pa so čisto ali vsaj spokorno živeli.

Rudeča barva je barva ljubezni; ukazuje se o binkoštnih praznikih v spomin gorečih jezikov, ki so se aposteljnom nad glavami prikazali. Tudi se ukazuje o praznikih aposteljnov in mučencev, kateri so iz ljubezni do Jezusa za sv. vero svojo kri prelili.

Zelena barva je barva upanja, ktera nam je dana po Jezusu Kristusu; ukazuje se ob nedeljah, in sicer od tretje nedelje po binkoštih do adventa, ker je upanje rastlo, bolj ko se je prihod Odrešenikov približeval. Tudi se ukazuje ob nedeljah po sv. treh kraljih do prve predpepelnične nedelje, ker se v tem času narava začne zbudjati iz zimskega spanja k novemu življenju; tudi v sereu grešnikovem se vzbuja upanje odrešenja po Jezusovi smerti.

Vijolična barva je barva hrepenenja, ponižnosti in pokore, ker je podobna pepelu, s katerim so spokorniki v starih časih si glave potresali. Ukazuje se v adventu, v postu, in ob prošnjih dnevih.

Črna barva pomenja žalost; ukazuje se pri pogrebih, pri sv. maši in molitvah za mertve, in na veliki petek.

II. oddelek.

O cerkvenih posodah.

Cerkvene posode so tiste, katerih je treba pri daritvi sv. maše, pri delitvi sv. zakramentov, in pri družih cerkvenih opravilih tudi zunaj cerkve.

1. Kelih je najimenitniša cerkvena posoda, ker je tudi Jezus pri zadnji večerji v kelihu spremenil vino v svojo presveto kri. Ime in podoba je vzeta iz rastlinstva, posebno od lilij, in nas toraj spominja čistosti in svetosti Jezusove kervi. Kelih pomenja Jezusov grob, ker je v kelihu tako rekoč zaperto njegovo telo in njegova kri.

2. Patena je zlata skledica, na katero se presveto Jezusovo telo polaga. Ako se patena na kelih položi, nas to spominja kamna, s katerim je bil Jezusov grob zapert.

3. Ciborij ali obhajilni kelih je podoben mašnemu kelihu, le da ima pokrov. V njem se hranijo male sv. hostije, s kterimi se verniki obhajajo.

4. Monštranca z lunico v sredi, kamor se sv. rešnje Telo dene, da se izpostavlja in v procesijah nosi.

5. Posode za sv. olje; kadilnica in čolnič za kadenje pri slovesni sv. maši, in pri drugih cerkvenih opravilih; posodici za vino in vodo; svečilnice, v kterih luč gori, in nas spominjajo Jezusa, ki je luč svetá.

Cerkvene posode moramo spoštovati, ker so odločene v službo božjo, ker so posvečene in nektere celó pomaziljene. Poslednjih se drugi ne smé dotikati, kakor duhovniki, ki imajo posvečene in pomaziljene roke.

III. Poglavje.

O cerkvenih časih.

Celo človeško življenje naj bi bilo Bogu posvečeno, in po besedah sv. aposteljna Pavla naj bi brez prenehanja molili. Ker pa mora človek tudi delati, da si za ohranjenje življenja potrebno prisluži, zato so že v starih časih posebne dni določili, v kterih naj bi kristjani zlasti za svojo dušo skerbeli. Taki dnevi so nedelje in prazniki. Vsi prazniki, ki se vsako leto ponavljajo, se imenujejo cerkveno leto, ktero delimo v tri dôbe: božično, velikonočno in binkoštno.

Božična dôba se prične s prvo adventno nedeljo in terpi do zadnje nedelje po sv. treh kraljih. Spominja nas neskončne ljubezni Boga Očeta, ki je

svet tako ljubil, da je svojega lastnega Sina v naše odrešenje na svet poslal.

Velikonočna dôba se prične s prvo predpepelnično nedeljo, in konča s praznikom Kristusovega vnebohoda. Spominja nas neskončne ljubezni božjega Sina, ki je za nas na križu umerl.

Binkoštna dôba nas spominja ljubezni sv. Duha, ki nas je posvetil; ta se prične v soboto pred binkoštni in sega do prve adventne nedelje.

V cerkvenem letu imamo razen nedelj še Gospodove praznike, praznike Marije Device in drugih svetnikov. Praznike razdelujemo v zapovedane praznike, ktere moramo tako obhajati, kakor nedelje; in v soproznanike, o kterih so hlapčevska dela pripuščena, vendar pa cerkev želi, naj bi se verniki take dni vsaj sv. maše vdeleževali. — Tudi razdelujemo praznike v premakljive, to je v take, ki se ne obhajajo vsako leto ravno tisti dan meseca, ampak včasih prej, včasih poznej, n. pr. velika noč, vnebohod, binkošti, itd. — in v nepremakljive, to je take, ki se vsako leto ravno tisti dan meseca obhajajo, n. pr. božič, razglašenje Gospodovo, vnebovzetje Marije Device itd.

Ker naj bi se na poglobitne praznike s postom in molitvijo pripravljali, imajo nekteri svoj predpraznik (vigilijo). Tudi naj bi prehitro ne pozabili skrivnosti praznikove, zato imajo nekteri tudi svojo osmino (oktavo).

Sv. cerkev je prav modro ravnala, ker je vvedla praznike; oni nas vedno spominjajo Jezusa Kristusa in poglobitnih dobrot kerščanstva; tudi nam dajejo priložnost, svojo vero očitno spoznavati, in nas spodbadajo k bogoljubnemu življenju.

Nedelja.

Nedelja je prvi dan v tednu; imenuje se tudi Gospodov dan, ker je posebno v Gospodovo službo

odločen. Judje so imeli soboto, to je dan počitka; sobota jih je spominjala, da je ta dan Bog nehal vstvarjati, in da ga je posvetil. Že aposteljni so namesto sobote začeli nedeljo praznovati, in sicer zato, ker je ta dan Bog začel svet vstvarjati, ker je Jezus Kristus v nedeljo od mertvih vstal in tudi svetega Duha poslal. Moramo se toraj ob nedeljah teh velikih dobrot trojedinega Boga spominjati, pridno božjo službo obiskovati, bogoljubna dela opravljati, in hlapčevskih del se zderžati.

I. oddelek.

Božična dôba.

1. Advent.

Advent pomeni prihod, namreč Odrešenikov. Sveta cerkev želi, da bi se vsako leto hvaležno spominjali našega odrešenja, in da bi se ga s pobožnim življenjem vredne storili. Skoz štiri tedne naj bi se z molitvijo, s postom in drugimi dobrimi deli pripravljali na praznik Odrešenikovega prihoda, kakor se je tudi ves človeški rod skoz štiri tisuč let na prihod Odrešenikov pripravljaj. Zato se ob tem času v cerkvi ukazuje vijolična barva, barva pokore in hrepenenja. V Adventu se berejo zornice — Rorate (rosite) — tako imenovane, ker se začenjajo z besedami: Rosite nebesa, in oblaki naj Pravičnega deže! (Iz. 45, 8.) Sv. evangeliji, ki se ob nedeljah beró, govore o prihodu Odrešenikovem in o svetem Janezu Kerstniku. Berila nas opominjajo k pokori in poboljšanju. V adventu se moramo toraj z molitvijo, postom, premagovanjem v jedi, pijači in razveseljevanji na Jezusovo rojstvo pripravljati. V adventu je praznik brezmadežnega spočetja Marije device (8. grudna).

2. B o ž i č.

(25. grudna.)

Najbližnja priprava na Božič je dan pred svetim dnevom, ki je posvečen spominu Adama in Eve, in sicer zato, da bi si toliko bolj živo pred oči stavili, koliko smo z Adamom zgubili in koliko s Kristusom pridobili. Ta dan je zapovedan post. Za njim nastopi sveti večer, ki je za vsacega kristjana zelo vesel čas. To veselje se razodeva v družinskem življenji s trojno šego: 1. napravljajo se jaslice t. j. vpodablja se betlehanski hlevček in vse, kar se je pri Jezusovem rojstvu godilo; to šego je pričel sv. Frančišek Asiški v trinajstem stoletji; — 2. postavljajo se božičnice t. j. drevesca, okinčana z lučicami, s trakovi, pozlačenim ali pravim sadjem, ali z drugimi darili, v znamenje, da smo po novorojenem Jezusu, ki je za nas na drevesu sv. križa umerl, prejeli duhovno luč, ki je sv. vera, in vse preblage darove in milosti. — 3. Lepa je tudi pobožna navada, da gospodarji ali gospodinje vse tri božične večere (pred božičem, pred praznikom obrezovanja Kristusovega in pred svetimi tremi kralji) svoje stanovanje, vse hišne shrambe in druga poslopja in živino po „Avemariji“ z blagoslovljeno vodo škropijo, s kadilom kadé, in zraven rožnivenec molijo.

Posebnost svetega dneva obstoji v tem, da vsaki mašnik sme tri sv. maše brati. Perva je o polnoči; sv. evangelij nam pripoveduje o Jezusovem rojstvu v hlevcu betlehanskem, in zato nas ta sv. maša spominja časnega rojstva njegovega iz Marije Device. Druga sveta maša se bere zarano, pri kateri nam sv. evangelij pripoveduje, kako so pastirci prihiteli in božje Dete molili; ona nas spominja duhovnega rojstva Jezusovega v kerščanskih sercih. Tretja sveta maša se bere pri belem dnevu; začetni sv. evangelij od sv. Janeza: „V začetku je bila Beseda in Beseda

je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda . . . in Beseda je meso postala in je med nami prebivala“, nam naznanja večno rojstvo Jezusovo od Boga Očeta.

Med osmino božično se nahajajo naslednji prazniki: 1. Praznik sv. Štefana, ki je prvi zavoljo Jezusove vere kri preлил; sopraznik svetega Janeza evangelista, kateri je bil posebni ljubljeneec Jezusov; 3. sopraznik nedolžnih otročičev, kateri so zavoljo Jezusovega rojstva bili pomorjeni. Osmi dan Jezusovega rojstva, ki se imenuje praznik Gospodovega obrezovanja, ker je bilo Dete čez osem dni obrezano in Jezus imenovano. Imenuje se tudi novo leto, ker je prvi dan solnčnega leta.

2. Razglašenje Gospodovo.

(6. prosinca.)

Razglašenje Gospodovo se tudi imenuje praznik svetih treh kraljev; spominja nas tistih treh modrih, ktere je zvezda iz jutrovega v Betlehem vodila in kateri se po ustmenem izročilu imenujejo Gašpar, Melhijor in Baltazar. Darovi, ki so jih novorojenemu Jezusu prinesli, so visokega pomena: zlato je znamenje kraljevske časti Jezusove, kadilo njegove božje nature, mira pa človeške. To naj nas opominja, da naj bi tudi mi Jezusu darovali zlato priserčne ljubezni, kadilo pobožne molitve, in miro poterpežljivosti. Na praznik Gospodovega razglašenja se pa še dveh drugih dogodeb spominjamo, namreč: Jezusovega kersta v reki Jordanu, pri katerem je nebeški Oče Jezusa razglasil za svojega Sina; — in prvega čudeža Jezusovega v Kani Galilejski, s katerim je pervikrat aposteljnomo pokazal svojo božjo vsemogočnost.

Na večer pred tem praznikom se v spomin, da je Jezus s svojim kerstom v Jordanu vodo posvetil, blagoslavlja voda, s katero verniki svoja stanovališča škropijo. Sem ter tje je tudi šega, da si dajejo verniki

blagosloviti kadila in krede, s katero se na vrata napisujejo G. † M. † B., t. j. začetne čerke kraljevskih imen. Ta šega naznanja, da svojo hišo stavijo pod varstvo teh sv. mož, in da hočejo pri prihodu in odhodu iz hiše v sercu dobre misli vzbujati.

Drugo nedeljo po sv. treh kraljih obhajamo praznik Jezusovega presvetega imena. Da bi nas sv. cerkev k večjemu češčenju in poveličanju imena Jezusovega spodbudila, deli na ta god in vso njegovo osmino popolen odpustek, če sv. zakramente vredno prejmemo, če smo iz tega namena pri sv. maši, in na namen sv. Očeta molimo.

4. S v e č n i c a.

(2. svečana.)

Svečnica ali Marijino očiščevanje je praznik Gospodov in Marijin. Gospodov praznik zato, ker je Marija štirideseti dan po rojstvu Jezusa prinesla v tempelj k darovanju; Marijin praznik, ker je Marija po Mojzesovi postavi štirideseti dan prišla v tempelj k očiščevanju. Ker je starček Simeon takrat Jezusa v naročje vzel in rekel, da bo „luč v razsvetljenje nevernikom“, zato se ta dan voščene sveče blagoslavlja. Prižgane sveče pomenjajo, da nas je luč Jezusove vere razsvetlila, in nas spodbadajo, po ti sv. luči vedno se ravnati.

Navadno štejemo po sv. treh kraljih šest nedelj; pa vseh šest ne pride vsako leto na versto, ampak pride jih po pet, štiri, tri, dve ali še celo ena, kakor je prej ali pozneje Velikanoč, po kateri je cerkveno leto vravnano. Nedelje, ki se tu izpusté, se pa po 23. nedelji po binkoštih vložijo.

II. oddelek.

Velikonočna dôba.

1. Post.

Kakor se na božični praznik v adventu pripravljamo, tako je sv. cerkev tudi za pripravo na velikonočni praznik posebni čas odločila, namreč štiridesetdanski post. V tem času naj bi posnemali Jezusa, ki se je pred učitvijo postil 40 dni, in naj bi pridno premišljevali Jezusovo terpljenje in smert. V prvih časih kerščanstva so se nekteri verniki začeli postiti 70 dni, drugi 60 dni, zopet drugi 50 dni pred veliko-nočjo, od tod izvirajo imena treh nedelj pred pepelnico, namreč: *septuagesima*, sedemdesetnica (prva predpepelnična), *sexagesima*, šestdesetnica (druga predpepelnična) in *quingagesima*, petdesetnica (tretja predpepelnična). Mi se začnemo postiti na pepelnično sredo; od pepelnične srede do velike sobote je 46 dni; ker se pa ob nedeljah ne postimo, odpade 6 dni, tako da se res 40 dni postimo; zato se naš post imenuje: *quadragesima*, štiridesetdanski post. Postnih nedelj imamo šest, ki se tako-le imenujejo: 1. pepelnična, 2. kvaterna, 3. brezimna, 4. sredpostna, 5. tiha, 6. cvetna.

Pepelnično sredo sv. cerkev pepel blagoslavlja, in vernike na glavi v podobi križa pepelí rekoč: Spomni se, človek, da si pepel, in da se boš spet v pepel spremenil. Pepel na glavo potresen pomeni žalost in pokoro nad grehi, in nas spominja minljivosti vsega posvetnega. Da je postni čas res čas pokore, spoznamo iz tega, ker se v cerkvi ukazuje vijolična barva, in ker se pri sv. maši izpušča „glorija“ in „aleluja“. — Na tiho nedeljo se altariji in britke martre zagrinjajo z višnjevimi perti, v spomin skrivnega življenja Jezusovega pred njegovim terpljenjem. Sv. cerkev že žaluje, zato se

do velikonočne nedelje pri sv. maši izpušča vse, kar veselje razodeva, tako n. pr. psalm začetne molitve, in „Čast bodi Očetu“ itd.

V postu moramo premišljevati Kristusovo trpljenje, radi moliti sv. križev pot in žalostni del sv. rožnega venca.

V petek po tihi nedelji je sopraznik žalostne Matere Božje, ki nas spominja neizrekljive žalosti, katero je Marija občutila takrat, ko je stala pod križem umirajočega Sina.

V postu imamo navadno tudi praznik sv. Jožefa (19. sušca), in praznik Marijinega oznanjenja (25. sušca).

2. Sveti veliki teden.

Zadnji teden v postu se imenuje veliki teden, ker v njem s posebno pobožnostjo obhajamo največe skrivnosti našega odrešenja. — Najiminitnejši dnevi velikega tedna so: cvetna nedelja, veliki četrtek, veliki petek in velika sobota.

a) Cvetna nedelja.

Ta dan nam cerkev pred oči stavi, kako da je Jezus veličastno na oslici jezdil v Jeruzalem; kamor ga je velika množica spremljala, mu v čast in slavo pot z vejami potresala in palmove veje in oljke v rokah deržeč veselo prepevala: „Hosana Sinu Davidovemu! češčen bodi, ki pride v imenu Gospodovem“. Zato se ta dan blagoslavljajo palmove in oljkine vejice, pri nas tudi mlade šibice, zlasti leskove (butare), na katere se različno zelenje in cvetje naveže; od tega ima ta dan tudi ime: cvetna nedelja.

Po blagoslovu oljk gre procesija okoli cerkve; ko se približa vratom, postane, ker so vrata zaperta. To nas spominja na žalostno resnico, da so za nas bila po grehu Adamovem zaperta nebeška vrata. Znotraj in zunaj pojejo pevci „Hosana“; subdijakon

poterka s križem na vrata, ki se odpró, in pevci zedinjeni po cerkvi pojó, kar pomenja, da so se nam po Jezusovi smerti na križu nebeška vrata zopet odperla.

Pri sv. maši se bere „passion“, to je terpljenje ali tisti oddelek sv. pisma, v katerem je opisano Jezusovo terpljenje in smert. Pri besedah „Jezus je svojo dušo izdihnil“ vsi pokleknejo v znamenje velike žalosti, in da Zveličarja na tihem molijo. Na cvetno nedeljo se bere „passion“ iz evangelija sv. Matevža, v vtorek iz sv. Marka, v sredo iz sv. Luka, in v petek iz sv. Janeza.

b) Velika sreda.

Veliko sredo popoldne se začne premišljevanje Jezusovega terpljenja s tem, da se po cerkvah prepevajo jutranjice, ktere so sestavljene iz psalmov, žalostnih pesem Jeremijevih in iz beril, ki merijo na terpljenje Jezusovo. — Med petjem je ob desni strani pred altarjem postavljen trivoglat svečnik, na katerem je nastavljenih 15 sveč; ob robu 14 rudečih, bela pa na verhu. Med petjem se ena za drugo ugasne, tako da le bela še gori; potem tudi to snamejo, jo nesejo gorečo za altar, duhovnik s šibico nekoliko ob tla vdari, in zunaj cerkve začnejo ropotati. Rudeče sveče pomenjajo preroke in aposteljne, bela pa Kristusa. Ugasovanje pomenja, da so judje preganjali in morili preroke, in da so aposteljni zgubili Jezusa v njegovem terpljenji. Da gorečo belo svečo nesejo za altar, nas spominja Jezusove smerti in teme ob njegovi smerti. Ropotanje nas spominja divjega vpitja judov in strašnih prigodeb v naturi ob smerti Kristusovi.

c) Veliki četrtek.

Veliki četrtek nas spominja, da je Jezus pri zadnji večerji postavil presveto rešnje Telo. — Cerkvne šege tega dneva naznanjajo veselje in žalost;

veselje nad presv. rešnjim Telesom, s katerim nam je Jezus svojo neskončno ljubezen skazal, in žalost zavoljo njegovega bridkega terpljenja, ki se je ta dan pričelo.

Šege velikega četertka so:

1. Križ na velikem altarji se ogerne z belim pertom.

2. Sv. maša se bere v beli obleki; mašnik veselo „gloria“ zapoje, vsi zvonovi se oglasé v znamenje veselja. Ali kmalo se žalostni spomin Jezusovega terpljenja poverne, slovesno petje neha, zvonov in zvončkov veseli glasi utihnejo ter molčé do sobote, lesena derdra (ropotulja) v zvoniku derdrá, in namesto zvončkov klepetci pri sv. maši klepečejo.

Zvonovi utihnejo v znamenje žalosti. Zvonovi pa tudi pomenjajo aposteljne, in zato nam ta šega naznanja, da so se aposteljni v teh dneh poskrili in omolknili.

Ta dan se le ena sv. maša v vsaki duhovnijski cerkvi bere. Pri tej sv. maši posveti mašnik tri hostije: eno za sv. mašo tega dneva, drugo za veliki petek, tretjo za božji grob v monštranco. Pervo mašnik pri sv. obhajilu zavžije, drugi dve dene v kelih, ktereга zakrije. Drugi duhovniki in verniki ta dan iz njegovih rok sv. obhajilo prejmejo, kar nas spominja, da je pri zadnji večerji Jezus aposteljne obhajal.

3. Po sveti maši se kelih s sv. hostijama v procesiji prenese v poseben kraj, kjer se hrani do prihodnjega dne. To prenašanje pomeni Jezusovo pot na oljsko goro po zadnji večerji.

4. Potem se vsi altarji odkrijejo. Med tem opravilom duhovnik moli 21. psalm, v katerem je prerokovano, da bodo Odrešenikova oblačila med-sé razdelili, in vadjali za njegovo suknjo. — To opravilo pomeni globoko cerkveno žalost in zapuščenje Jezusovo.

5. V stolnih cerkvah škofje sv. olje blagoslavljajo in dvanajsterim starčkom noge vmivajo. To nas

spominja Jezusove neskončne ponižnosti, ker je pri zadnji večerji svojim učencem noge vmival. Ravno to tudi katoliški vladarji storé revnim starčkom, kar naj bi nam služilo v zgled, da moramo tudi mi revne ljudi spoštovati, jih podpirati in jim streči.

d) Veliki petek.

Veliki petek je smertni dan našega Gospoda Jezusa Kristusa, je dan največe žalosti. Zato tudi vse šege tega petka naznanjajo le žalost. Daritev sv. maše se ta dan ne obhaja, ker nam je živo pred očmi Jezusova daritev na križu.

Šege tega dneva so te-le:

1. Ob začetku opravila se sveče na altarji ne prižgó; tudi v svetilnici se luč ugasne, v znamenje, da je Jezus, luč sveta, umerl. Križi so s črnimi perti ogernjeni; tudi duhovniki v černih oblačilih k altarju pristopajo, se na njegove stopnjice vležejo, nekoliko časa Gospodovo bridko smert obžalujejo, in ponižno molijo njegovo neskončno ljubezen.

2. Potem se bere ali poje oddelek iz sv. pisma, ki govori od Jezusovega vstajenja; to naj bi nam bilo v tolažbo pri premišljevanji njegovega bridkega terpljenja.

3. Zdaj se bere tisti oddelek sv. pisma, ki pripoveduje, kako naj Izraelci velikonočno jagnje zakoljejo in jedo. Potem se koj bere passion po sporočilu sv. Janeza, v dokaz, da je Jezus pravo velikonočno jagnje.

4. Potem pridejo na versto molitve za vse ljudi: za papeža, škofa, duhovščino, za cesarja, pa tudi za krivoverce, razkolnike, jude in nevernike. Te molitve so živ dokaz kerščanske ljubezni sv. cerkve; ona so-vraži in zametuje le greh in zmoto, grešnike pa miluje in za nje moli.

5. Po dokončanih teh molitvah mašnik v roke vzame zakriti križ ter ga polagoma razkriva v spomin, da so bili Jezusu oblačila slekli, in trikrat poje:

„Glejte les križa, na katerem je viselo zveličanje sveta.“
 — „Pridite, častimo“, mašniku pevci odpevajo.

6. Mašnik razkriti križ potem nese na poseben za to pripravljeni kraj, ga položi na blazinico v spomin, da je bilo Jezusovo telo v grob položeno. Potem mašnik nekoliko oddaljen trikrat poklekne, naposled pa Jezusa poljubi. Tako počasté tudi drugi pričujoči duhovniki sv. križ. Med tem češčenjem se na koru pojejo „očitanja“, s katerimi se judovskemu ljudstvu naštevajo brezštevilne dobrote, ktere je Jezusu povračevalo le z nehvaležnostjo.

7. Potem gredo duhovniki v procesiji po kelih s hostijama k stranskemu altarju; in nato se prične pri velikem altarji opravilo, ki je mesto sv. maše, in mašnik zavžije eno prejšnji dan posvečenih hostij. — Drugo sv. hostijo dene v monštranco, jo potem ogerne z belim zagrinjalom, in jo v procesiji nese v božji grob; tukaj je sv. rešnje Telo med lučicami in eveticami izpostavljeno. Obiskovanje božjega groba nas spominja pobožnih žená in aposteljnov, ki so hodili k Jezusovemu grobu. Pri ti priložnosti ne smemo samo radovednosti pasti, ampak lepo se moramo obnašati in pobožno moliti.

e) Velika sobota.

Ta dan nas spominja, da je Jezusovo telo v grobu ležalo, in da je njegova duša šla tolažit pobožne duše v predpekel.

Sv. mašo sme le en mašnik darovati; altarji so brez lepotij, tabernakelj je odpert in prazen; bridka martra na tleh leži; zunaj božjega groba v cerkvi nobena luč ne gori.

Šege tega dneva so:

1. Blagoslavljanje ognja, kateri se iz kremená izkreše v znamenje, da je Jezus temeljni kamen našega zveličanja, iz ktereга izhaja luč, ki nas razsvetljuje.

2. Potem mašnik blagoslovi pet kadilnih zern za velikonočno svečo.

3. Pri procesiji v cerkev nese dijakon stalnico s tremi roglji; na vsaki rogelj je nataknjena bela sveča. K velikemu altarcu grede dijakon z blagoslovljenim ognjem prižge prvo svečo pri vstopu, drugo sredi cerkve, tretjo pred velikim altarcem. Ko svečo prižge, poklekne in zapoje: „Luč Kristusova“; drugi odpevajo: „Bogu bodi zahvala“, namreč zato, ker smo po Kristusu spoznali trojedinega Boga.

4. Blagoslavljanje velikonočne sveče, ki nam pomeni Jezusa od smerti vstalega. Kadilna zerna, ktera se v podobi križa v svečo vtaknejo, nas spominjajo peterih ran Gospodovih. Blagoslovljena velikonočna sveča se na evangelijsko stran altarcu postavi, in se odslej do praznika vnebohoda pri vsaki slovesni službi božji prižiga.

5. Bere se dvanajst prerokovanj iz stare zaveze, ktera so se nad Jezusom spolnila.

6. Kerstna voda se posveti, ker so v prvih časih kerščanstva na veliko soboto katehumene kerščevali.

7. Sv. maša se bere v beli barvi. Ko mašnik „Gloria“ zapoje, vsi zvonovi v zvoniku in zvončki po cerkvi zadone in oznanujejo častito vstajenje Jezusovo. — Po listu mašnik veselo zapoje „aleluja“ trikrat, vselej z nekoliko višim glasom; enako se mu na koru odpeva.

Beseda „aleluja“ pomeni: „hvalite Gospoda!“ ali „Bog bodi hvaljen“.

8. Velike sobote popoldan nam velikonočno jutro predočuje. Ko duhovniki odpojó vesele velikonočne jutranjice, grede k božjemu grobu. Mašnik belo zagrinjalo z monštrance vzame in proti ljudstvu obrnjen trikrat zapoje „aleluja“. Na to se presveto rešnje Telo v procesiji iz cerkve nese; v cerkev vernivši se mašnik zahvaljno pesem zapoje in podeli vernikom sv. blagoslov.

3. Velika noč.

Sv. Gregor imenuje veliko noč največi izmed vseh praznikov, ker Jezusovo vstajenje je porok našega odrešenja, podlaga sveti veri, in poroštvo prihodnjega vstajenja. — Judje so se ob tem času spominjali rešenja iz egiptovske sužnjosti.

Velika noč je vselej prvo nedeljo po prvi spomladni polni luni. Po tem dnevu se ravnajo vsi naslednji Gospodovi prazniki.

Cerkev je o veliki noči kolikor mogoče okinčana; na velikem altariji stoji podoba Jezusova z bendercem v roki, ker je smert in pekel premagal: „aleluja“ se mnogokrat ponavlja.

Vsaka kerščanska družina si za ta dan nekoliko mesa, kruha, jajec in hrena preskerbi, si to dá blagosloviti, veselega serca vživa in kaj rada tudi prijateljem in znancem postreže. Od starodavnih časov so tudi v navadi pirhi. Jajčeva lupina naznanja Jezusov grob, kterege je prederl iz lastne moči; rudeča barva pa veselje, ki ga zlasti otroci s pirhi imajo.

4. Bela nedelja.

Tako se imenuje prva nedelja po veliki noči, ker so v prvih časih kerščanstva imeli lepo navado, da so veliko soboto kerščeni dobili v znamenje zadobljene nedolžnosti belo obleko, ktero so prvo nedeljo po veliki noči odložili.

V nekterih krajih imajo navado, da ta dan otroci pristopijo prvič k sv. obhajilu.

5. Prošnji dnevi.

Velikonočni dôbi, ki obsega šest nedelj, je vverstila sv. cerkev štiri procesije, namreč: na dan svetega Marka (25. mal. travna), ktero je ukazal papež Gregor véliki v odvernjenje kuge; in v ponedeljek, vtorek in sredo pred vnebohodom Gospodovim, ktere

je prvi obhajal sv. Mamert, škof Vienski na Francoskem, v očitno prošnjo za odvernjenje različnih nadlog v škofiji. Pri procesijah molimo, da bi Bog blagoslovil polja in nas varoval nesreč; od tod ime prošnji dnevi. Pred procesijami se križ nosi, za-to se ta teden tudi imenuje križev teden.

6. Vnebohod Gospodov.

Sv. pismo nam pripoveduje, da je Jezus štiri-deseti dan po svojem vstajenji na oljski gori iz lastne moči šel v nebesa. V spomin na to dogodbo obhaja sv. cerkev slovesni praznik vnebohoda Gospodovega.

Šege tega dneva so:

1. Velikonočna sveča se ugasne pri slovesni sv. maši po sv. evangeliji; po maši se od altarja odmakne, v znamenje, da s tem praznikomjenja velikonočna dôba.

2. Podoba vstalega Jezusa se po evangeliji z altarja vzame in odnese. — Ta praznik ima tudi svojo osmino.

III. oddelek.

Binkoštna dôba.

1. Binkoštni praznik.

Beseda binkošti pomeni petdeset, ker je binkoštna nedelja petdeseti dan po Gospodovem vstajenji. Binkoštna nedelja nas spominja, da je sv. Duh prišel nad aposteljne v podobi gorečih jezikov. Ta dan je toraj praznik sv. Duha, in ker se je tudi takrat prva kerščanska občina ustanovila, je binkoštna nedelja res rojstni dan svete katoliške cerkve.

Binkoštno soboto se blagoslavlja kerstna voda, ker so v starih časih tudi ta dan kerščevali. Tudi

je na binkoštno soboto zapovedan post, da bi se s postom in molitvijo vredne storili darov sv. Duha.

V škofijskih cerkvah se binkoštno nedeljo in ponedeljek deli zakrament sv. birme.

2. Presveta Trojica.

Ta praznik nam očitno in slovesno pred oči stavi največo skrivnost svete vere, skrivnost presvete Trojice. Ta god je vselej prvo nedeljo po binkoštih, in je tako rekoč ponavljanje vseh svetih skrivnosti ob enem, ktere smo o posameznih velikih praznikih obhajali. Ta praznik naj nas posebno spodbada, da hvaležnost in čast skazujemo trojedinemu Bogu, kateri nas je vstvaril, odrešil in posvetil.

3. Praznik presvetega rešnjega Telesa.

Ta prelepi praznik se obhaja v četrtek po presveti Trojici; sicer bi se moral obhajati na veliki četrtek, ker je ta dan Jezus postavil zakrament svetega rešnjega Telesa. Ker pa sveta cerkev veliki teden zavoljo smerti Jezusove le žaluje, je postavila spomin svetega rešnjega Telesa v veseli čas, ko je cela natura v največi krasoti.

Presveto rešnje Telo se v procesiji iz cerkve nese; pota, po katerih se obhod pomika, so okinčana, veselo petje, streljanje in zvonjenje se razlega. Na štirih krajih so postavljeni altarji, pri katerih procesija postoji, mašnik sv. rešnje Telo v monštranci nanje postavi, in poje začetek štirih evangelijev, in potem dá sv. blagoslov.

Ta veseli praznik ima osmino; cerkev je zelo okinčana, in vsaki dan je sv. maša z blagoslovom. Prav iz serca moramo Jezusu hvaležni biti in pobožno ga moliti, ker se poniža med nami prebivati, in ker se nam daje v jed in pijačo.

4. Nedelje po binkoštih.

V pobinkoštni dôbi štejemo navadno 24 nedelj; jih je pa tudi več, kakor je že velikanoč prej ali pozneje. Če jih je več kakor 24, se pred 24. nedeljo vverstijo tiste nedelje, ki so po sv. treh kraljih ostale. V tem času sta dva kvaterna tedna.

5. Manji prazniki Gospodovi v binkoštni dôbi.

1. Praznik presvetega Jezusovega Serca v petek po osmini sv. rešnjega Telesa.

2. Sopraznik najdenja sv. križa 3. vel. travna, in praznik povikšanja sv. križa 14. kimovca.

3. Praznik cerkvenega posvečevanja ali Cahejeva nedelja, to je spomin tistega dneva, ko se je cerkev posvetila v službo božjo. V našem cesarstvu se ta spomin obhaja po vseh cerkvah ob enem, in sicer tretjo nedeljo meseca vinotoka. V zvonikih se rudečebela bandera razobešajo, ki naznanjajo veselje, da hoče Jezus med nami prebivati. — Cahejeva nedelja se imenuje zato, ker se pri sv. maši bere evangelij, ki nam pripoveduje, da je Jezus šel v hišo Cahejevo in ga spreobernal.

IV. oddelek.

Prazniki Matere božje in angeljev.

O vseh časih je sv. cerkev Mariji posebno čast skazovala, ker je zavoljo svoje čistosti in pobožnosti mati božjega Sina postala, in ker v milostih, v svetosti, v veličastvu in moči vse angelje in svetnike prekosi, in se zato zove Mati Božja, Kraljica nebes, angeljev in svetnikov. Mi Marijo častimo in v dušnih pa telesnih potrebah na pomoč kličemo; to je Bogu zelo všeč, nam pa v veliko korist. Posebno moramo o Marijinih praznikih njene lepe čednosti premišljevati in posnemati. Njeni poglobitni prazniki so:

1. Brezmadežno spočetje (8. grudna), ki nas spominja, da je Marija po posebni milosti božji bila brez madeža izvirnega greha.

2. Marijino očiščevanje ali svečnica (2. svečana).

3. Marijino oznanjenje (25. svečana), ki nas spominja, da je angelj Gabrijel prišel k Mariji in ji oznanil, da bo postala mati Odrešenikova.

4. Marijino vnebovzetje ali veliki Šmaren (15. vel. serpana) obhajamo v spomin smerti Marijine in njenega povišanja v nebesih. To je največi Marijin praznik, ker nam pred oči stavi veličastvo, plačilo in zmago prečiste Device, toraj ima tudi svojo osmino; pred ta dan je zapovedan post.

5. Marijino rojstvo ali mali Šmaren (8. kimovca) obhajamo v spomin Marijinega rojstva. Pri drugih svetnikih obhajamo dan njih smerti, ki je njih rojstni dan za nebesa. Le pri Mariji in sv. Janezu Kerstniku obhaja sv. cerkev tudi rojstni dan. V nedeljo po Marijinem rojstvu je god njenega presvetega imena. Ime Marija pomeni gospa, zapovedovalka. Papež Inocenc XI. je ukazal to praznovanje v spomin, da so bili Turki leta 1683 pred Dunajem na Marijino priprošnjo premagani. Ta praznik ima osmino s popolnoma odpustki.

6. Roženkranska nedelja, prva nedelja meseca vinotoka, v spomin slavne zmage kristijanov nad Turki pri Lepantu leta 1571, in pri Temešvaru leta 1716.

Sicer imamo še mnogo sopraznikov Matere božje:

1. Spomin zaročenja s sv. Jožefom (23. prosinca).
2. Marija sedem žalosti (cvetni petek).
3. Marija pomoč kristijanov (24. vel. travna).
4. Marijino obiskovanje (2. mal. serpana).
5. Marija karmelska (16. mal. serpana).
6. Marija snežnica (5. vel. serpana).
7. Marijino varstvo (drugo nedeljo listopada).

8. Marijino darovanje (21. listopada).
9. Pričakovanje Marijinega poroda (18. grudna).
10. Tudi celi mesec majnik in vsaka sobota je Mariji posvečena.

Angelje pa sv. cerkev časti, ker obhaja:

1. praznik angeljev varhov (perva nedelja kimovca).
2. Sopraznik velikega angelja Gabrijela (moč božja), 24. sušca.
3. Sopraznik velikega angelja Mihaela (kdo je kakor Bog?) 29. kimovca.
4. Sopraznik velikega angelja Rafaela (zdravnik božji) 24. vinotoka.

V. oddelek.

Prazniki svetnikov božjih.

Svetnike imenujemo tiste duše vernih kristjanov, ki so v tem življenji dosegli posebno visoko stopnjo kerščanske čednosti, in zdaj gotovo gledajo in uživajo Boga od obličja do obličja.

Med svetnike štejemo:

1. Tiste, katerih svetost spričuje sv. pismo;
2. tiste, kateri se časté s cerkvenim privoljenjem od starodavnih časov;
3. tiste, ki jih papeži slovesno za svetnike razglašajo.

Preden se kdo razglasi za svetnika, ga papež med zveličane prištejejo, to je privolijo, da ga v kaki cerkvi ali v kakem kraju smejo očitno častiti.

Preden se pa kdo postavi med zveličane, mora biti spričano, da je bil služabnik božji res v slovesu posebno visoke (junaške) čednosti in čudodelne moči.

Da je kdo za mučenca spoznan, je treba skazati, da je bil mučen zavoljo sv. vere, in da so se godili čudeži po njegovi priprošnji.

Vse preiskovanje se v Rimu z največjo natančnostjo in previdnostjo godi; svetnikovo življenje in njegova sv. djanja se morajo poterditi s priseženimi pričami, njih čudežna dela pa po zvedenih in vestnih zdravnikih, ki morajo skazati, da se niso zgodila po naravnih potih in močeh.

Kadar je vse neovergljivo dokazano vkljub vsemu ugovarjanju, papež po večkratnem posvetovanji s svojimi svetovalci in po večletnem presojevanji izrekó, da naj se ta in ta šteje še le med zveličane.

Da se zveličani razglasi za svetnika, je treba dokazati, da sta se najmanj še dva čudeža na njegovo priprošnjo zgodila.

Razglašenje za svetnika se s posebnimi slovesnostmi v Rimu obhaja, in vsemu svetu se priporoča, novega svetnika častiti in na pomoč klicati.

Svetnike sv. cerkev v te-le verste delí: 1. aposteljne in evangeliste, 2. mučence, 3. spoznovalce, 4. device, 5. vdove.

Sv. cerkev je svetnikom v spomin in v njih češčenje posebne praznike odločila. Nekteri prazniki so zapovedani, kakor:

1. sv. Štefan, 26. grudna;

2. sv. Jožef, 19. sušca;

3. sv. Peter in Pavel, 29. rožnika; prejšnji dan je zapovedan post;

4. praznik vseh svetnikov, 1. listopada, kateri ima osmino in prejšnji dan zapovedan post.

Imamo tudi praznike varhov deželnih, cerkvenih ali krajevnih.

Deželne varhe imenujemo tiste svetnike, ki so si jih posamezne dežele izvolile, da jih posebno časté in na pomoč kličejo, n. pr. na Kranjskem, Štajarskem, Koroškem, Goriškem, Teržaškem in Istrijanskem sv. Jožefa; na Avstrijskem sv. Leopolda; na Českem sv. Janeza Nepomučana; na Moravskem sv. Cirila in Metoda; na Ogerskem in Hrovaškem sv. Štefana kralja.

Cerkvene ali krajevne varhe imenujemo tiste svetnike, katerim na čast je bila cerkev sozidana.

Sv. cerkev priporoča svojim vernikom, tudi za posebne zadeve in nadloge, v bolezni in terpljenji posebne svetnike za pomočnike si voliti in jih na pomoč klicati, ker skušnja uči, da je že marsikdo čudovito uslišan bil. Taki pomočniki so n. pr.: sv. Valentin, sv. Anton, sv. Barbara, sv. Lucija, sv. Polona itd. Šolska mladina ima za svojega varha sv. Alojzija, kteremu v čast naj rada opravlja šestnedeljno pobožnost, in naj si prizadeva, posnemati njegov bliščeči izgled.

Vseh vernih duš dan.

Dan po prazniku vseh svetnikov (2. listopada) je posvečen spominu vseh vernih duš, to je tistih, ktere v vicah časne kazni terpé. Vpeljal ga je sv. opat Odilo leta 998. Ta dan moramo moliti za svoje ranjce stariše, sorodnike, dobrotnike in sploh za verne duše, da bi jih milostljivi Bog kmalo iz vic rešil. Vsaki mašnik mašuje v černi obleki; v sredi cerkve je postavljen mertvaški oder, pred kterim duhovniki opravljajo molitve za ranjce.

Verni imajo lepo navado, da grobe pokojnikov zališajo s cvetlicami in lučicami, da grobe obiskujejo in na njih molijo. Lučice naznanjajo gorečo prošnjo: „Večna luč naj jim sveti!“

IV. Poglavje.

O cerkvenih opravilih.

Cerkvena opravila so tista sveta dejanja, ktera je Jezus Kristus sam zapovedal, ali ktera je sv. cerkev

ukazala, in po katerih nam Jezus veliko milosti deli. Cerkvena opravila so: 1. daritev sv. maše, 2. sv. zakramenti, 3. posvečevanja in blagoslovi, 4. molitev, 5. procesije in božja pota.

I. O daritvi sv. maše.

V prvih časih kerščanstva še niso bili obredi sv. maše tako določeni, kakor sedaj; vendar poglavitne nje oddelke v vseh časih nahajamo, namreč: 1. evangelij, 2. darovanje, 3. povzdigovanje (spreminjanje), 4. obhajilo.

I. del svete maše.

Pripravljanje za sveto mašo; evangelij.

1. Ko se je mašnik za sv. mašo z molitvijo pripravil, si v zakristiji umije roke in se obleče v mašna oblačila. Potem gre k altarcu, kelih na razgernjeni korporal postavi, strežaj pa mašne bukve položi na blazinico leve strani. Mašnik gre k bukvam ter jih tam odpre, kjer je dnevna maša. Podá se na to ves ponižen k najnižji stopinji altarjevi, kjer se zaznamenja s svetim križem in moli s strežajem 42. psalm, v katerem David svoje hrepenenje po sv. šotoru naznanja. Mašnik spozna svojo nevrednost, se globoko pripogne, glasno moli očitno spoved in pri besedah: „grešil sem, grešil sem, zelo sem grešil“, se skesano trikrat na persi terka.

Po opravljeni nastopni molitvi gre mašnik spet pred altar, in gredé moli za dušno očiščenje sebi in vsem pričujočim. Ko do altarja pride, glavo globoko prikloni, vse svetnike sploh, zlasti pa tiste, katerih svetinje so v altarji shranjene, njihove priprošnje prosi in altar poljubi, da skaže čast in spoštovanje svetnikom in njihovemu začetniku Jezusu Kristusu.

2. Mašnik se potem podá na levo stran altarja in moli vhod sv. maše, ktereга sklepa z besedami: Čast bodi itd. Po tej molitvi gre mašnik v sredo altarja in s strežnikom za božjo milost prosi, ker šestkrat moli: „Gospod usmili se nas“, in trikrat: „Kriste usmili se nas!“ To ponavljanje pomenja, kako silno nam je potrebno usmiljenje božje, in kako terdno zaupamo, da homo uslišani.

3. Pri pogledu križa se spominja mašnik prevelike ljubezni Očeta nebeškega, kateri je svojega edinorojenega Sina za nas dal, in iz globočine hvalnega serca moli „Glorija — Slava Bogu na višavah“, v kateri pesmi presv. Trojici preserčno čast in hvalo daje za vse podeljene dobrote in milosti. V adventu, v postu, pri sv. mašah za mertve „glorija“ umolkne, ker se taka vesela pesem ne vjema s pokoro in žalostjo.

Po gloriiji mašnik altar poljubi, se k ljudstvu oberne, roke razpne in sklene, rekoč: „Gospod z vami“, na kar strežnik v imenu ljudstva odgovori: „In s tvojim duhom“. Ta pozdrav je silo star in lep. Mašnik pač vernim ne more kaj boljšega želeti, kakor da bi bil Bog ž njimi, da bi bil njih pomočnik in varh; pa tudi verniki ne morejo mašniku boljšega voščiti, kakor da bi ga Gospod spremljal, varoval in krepčal. Mašnik roke razpne in sklene v znamenje, da hoče vse objeti s svojo ljubeznijo in vsem sprostiti nebeških dobrot.

4. Potem se mašnik na levo stran podá in z besedo: „Molímo“ vernike k molitvi vabi, in v imenu vseh moli tiste cerkvene molitve, ktere so za ta dan odločene in ktere zato imenujemo kolekte t. j. zbirne molitve. Pri tem ima roke razpete in povzdignjene, kar pomeni, kako silno in goreče hrepeni vslišan biti. Sklepajo se kolekte in vse druge cerkvene molitve z besedami: „Po našem gospodu Jezusu Kristusu, kateri s teboj živi in kraljuje v edinosti sv. Duha, Bog od vekomaj do vekomaj. Amen.“

5. Potem bere mašnik berilo, t. j. kak oddelek iz sv. pisma stare ali nove zaveze. Konec berila reče strežnik: „Bogu bodi hvala! namreč za nauke, ki smo jih prejeli po prerokih in aposteljnih.“

6. Da bi verniki zaslišane nauke bolj premislili, so v prvih časih kerščanstva sedaj psalme peli; dandanes namesto njih mašnik le nekoliko verstic bere, katerim navadno pristavlja: „Aleluja!“ t. j. „hvalite Gospoda!“ Te verstice se imenujejo *graduale*, t. j. gredne molitve, ker je nekdej dijakon med tem šel po stopnicah na prižnico vernikom sv. evangelij brat.

7. Zdaj mašnik gre v sredo altarja, se ponižno prikloni, roke sklene in prosi, da bi vredno in dostojno oznanoval sv. evangelij. Potem se podá na desno stran, prekriža mašne bukve in sebe; tudi verniki se prekrižajo v znamenje, da se sv. evangelija ne sramujejo, ampak da ga hočejo pričati z besedo in djanjem. Ko mašnik sv. evangelij bere, verniki stojé, v znamenje, da božjo besedo spoštujejo, in da so pripravljeni, jo zvesto spolnovati. V starih časih se je koj potem sv. evangelij na prižnici razkladal. Tudi pri nas je še skoraj sploh ta navada. — Po pridigi so bili iz cerkve izpuščeni katehumeni, t. j. tisti, ki so se za sv. kerst pripravljali, tudi očitni spokorniki in neverniki, zato se je ta del sv. maše imenoval: „maša nevernikov“ ali *podučevancev*. Naslednji deli pa so se imenovali „maša vernikov“.

8. Po evangeliju se moli ob nedeljah in nekaterih večjih praznikih vera, v znamenje, da hočemo nauke sv. evangelija sprejeti in spoznavati. Pri besedah: „in se je včlovečil“, mašnik na desno koleno poklekne, da Jezusovo skrivnostno včlovečenje počasti.

2. del svete maše.

Darovanje.

1. Ko mašnik vero odmoli, poljubi altar, se k ljudstvu oberne s pozdravom: „Gospod z vami!“ in jih k molitvi vabi, rekoč: „molimo“. Potem prebere psalmovo verstico, ki se „offertorium“ imenuje, razgerne kelih, ga s korporala na stran postavi in z njega pateno s hostijo v roke vzame, ter kruh daruje rekoč: „Vzemi, sveti Oče, vsemogočni Bog! ta prečisti dar, kterega jaz tvoj nevredni služabnik, darujem tebi, svojemu živemu in pravemu Bogu za brezštevne grehe, razžaljenja in zanikarnosti, in za vse pričujoče, pa tudi za vse verne kristijane, žive in mertve. Daj, da bo meni in njim v zveličanje in večno življenje. Amen.“

Potem stopi na levo stran, vlije v kelih vina in nekoliko kapljic vode, zato ker je iz Jezusove prebodene strani pritekla kri in voda, in tudi zato, ker to zmešanje pomenja zedinjenje vernega ljudstva s Kristusom. — Mašnik sedaj kelih v roke vzame in deržeč ga nad korporalom moli: „Darujemo ti, Gospod! kelih zveličanja, ter prosimo tvojo milost, da naj gre pred obličje tvojega božjega veličastva v prijeten dar za zveličanje naše in vsega svetá. Amen“.

Po darovanji vina mašnik moli: „V duhu ponižnosti in s potertim srcem stojimo pred teboj, vzemi naš dar, o Gospod, in godi naj se pred tvojim obličjem danes tako naša daritev, da ti bo prijetna, Gospod Bog!“

Ko se je mašnik pred Bogom tako ponižal, se spet skloni, proti nebu pogleda, svoje roke razprostre in na kviško povzdigne, kakor da bi videl nebesa odperta in sv. Duha v njih, in ga prosi, naj pripravljeni dar posveti.

2. Po darovanji si mašnik na levi strani altarja roke umije, kar njega spominja notranje čistosti

serca, ki se spodobi temu, kdor stoji pred altarjem božjim. Potem v sredi altarja ponižno moli, se oberne proti ljudstvu in reče: „Molite, bratje, da bo moja in vaša daritev prijetna pri Bogu vsemogočnem Očetu.“ In strežnik odgovori: „Naj vzame Gospod ta dar iz tvojih rok v hvalo in čast svojega imena, tudi v prid naš in vse sv. cerkve.“ Mašnik tiho odgovori: „Amen.“

3. Ko se mašnik zopet k altarju oberne, opravi tihe molitve, po katerih glasno in vneto moli predglasje, zahvalo za vse dobrote božje, in se proti koncu pridruži angeljem ter pravi: „Svet, svet, svet, Gospod, vsemogočni Bog! Polna so nebesa in zemlja tvoje slave. Hozana na višavah! Bodi češčen, ki pride v imenu Gospodovem. Hozana na višavah.“ Strežnik trikrat z zvončkom pozvoni, da vernike opominja k pobožnosti, ker sedaj se začne najsvetejše opravilo; tudi v zvoniku se v nekterih krajih pozvanja, ne le iz spoštovanja do poglavitniških delov sv. maše, temuč zlasti v naznanilo tistim, ki bi bili radi pri sv. maši, pa jim ni mogoče se je vdeležiti, da bi vsaj doma mislili na to, kar se sedaj v cerkvi godi.

3. del svete maše.

Povzdigovanje (spreminjanje).

1. Začne se zdaj tiha maša. Duhovnik oči in roke povzdigne proti nebu, potem roke pred seboj sklene, se prikloni ter moli, da bi Bog ta darila blagoslovil in sprejel, ktere daruje zlasti za sv. cerkev, za papeža, škofa, cesarja in za vse katoličane.

2. Zdaj mašnik moli za tiste, katerim hoče sad sv. maše zlasti v prid oberniti, kakor tudi za vse pričujoče. Ta molitev se imenuje spomin za žive. Da bi bila bolj krepka, se mašnik oberne k Devici Mariji, aposteljnom, mnogim mučencem in vsem svetnikom, ter jih prosi njih priprošnje. Na to stegne

svoje roke, jih nad kruhom in vinom derži v znamenje, da svoje in pričujočega ljudstva grehe in prošnje na tistega položi, kateri se je za nas daroval. Strežnik dá znamenje, da se začne povzdigovanje.

3. Pri povzdigovanji mašnik ravno to stori, kar je Jezus pri zadnji večerji storil, vzame namreč kruh v svoje roke, se zahvali nebeškemu Očetu in reče: „To je moje telo,“ se s kolenom pripogne in povzdigne sv. rešnje Telo nad glavo, ter ga pokaže klečečemu vernemu ljudstvu, da ga moli ter na persi terkaje prosi odpuščenja grehov.

Potem vzame kelih z vinom, se zahvali nebeškemu Očetu in reče: „Vzemite in pijte vsi iz njega, kajti to je kelih moje kervi“; se zopet pripogne in kelih povzdigne. Verniki prav pobožno pri povzdigovanji molijo: „Jezus, tebi živim; Jezus, tebi umerjem; Jezus, tvoj sem živ in mertev“. — „Pre sveta kri, očisti me; presveta kri, poterdi me; presveta kri, operi me od grehov!“ ali pa: „Moj Jezus, bodi mi milostljiv; moj Jezus, usmili se me; moj Jezus, odpusti mi grehe!“

4. Po povzdigovanji prosi mašnik, naj bi Bog to daritev s tisto ljubeznijo iz naših rok sprejel, kakor je sprejel daritev Abeljna, Abrahama in Melkizedeka, ktere so bile predpodobe sv. maše. Potem globoko priklonjen prosi, da bi Bog te dari po svojem angelju pred svoje veličastvo prinesiti pustil.

5. Živo verujoč, da je sedaj Jezus na altarji resnično pričujoč, in da naše prošnje gotovo usliši, se spominja mašnik vernih duš v vica h, posebno tistih, za ktere je moliti dolžan. Pri tej molitvi se spominja lastne pregrešnosti, zato se pri besedah: „tudi nam grešnikom“ skesano na persi vdari ter prosi, da bi nas Bog, ne zavoljo lastnega zasluženja, ampak iz same milosti med zveličane sprejel.

Potem mašnik kelih odkrije, se pripogne in s sveto hostijo naredi trikrat križ med kelihom rekoč:

„Po njem, ž njim in v njem je tebi, Bogu Očetu vse-mogočnemu, v edinosti sv. Duha vsa čast in slava od vekomaj do vekomaj Amen“. — Te besede nam kažejo, da zamore samo Jezus Kristus Bogu dati tisto čast in slavo, ki so mu jo dolžne vse stvari v nebesih in na zemlji. Pri zadnjih besedah mašnik sv. hostijo in kelih nekoliko povzdigne, kar pomenja, da je bil tudi Jezus na križ povzdignjen v božje poveličanje.

4. del svete maše.

Sveto obhajilo.

1. Mašnik se začne pripravljati za sv. obhajilo in moli: „Oče naš“. Po besedah: „in reši nas od hudega“ prosi mašnik v imenu vseh svetnikov rešenja vseh nadlog, preteklih, sedanjih in prihodnjih. Med to molitvijo vzame pateno v desno roko, se ž njo prekriža, jo iz spoštovanja poljubi ter sv. hostijo na njo položi. Potem vzame sv. hostijo, jo nad kelihom v tri dele razdeli, z manjim delom naredi trikrat križ nad kelihom rekoč: „Mir Gospodov bodi vedno z vami“. Zdaj spusti košček sv. hostije v kelih, da se s presv. rešnjo Kervjo zmeša, in med tem moli: „Ta zmes in posvetba telesa in kervi Gospoda našega Jezusa Kristusa bodi nam, ki jo prejmemo, v večno življenje. Amen.“

Prelomljenje sv. hostije nas spominja: 1. zadnje večerje, pri kateri je tudi Jezus kruh razlomil, in 2. ločenja Jezusove duše od telesa pri njegovi smerti. — Zmešanje Jezusovega telesa z njegovo kervjo pomeni združenje duše Jezusove s telesom, in njegovo sklenitev s človekom pri sv. obhajilu.

2. Večja kosca sv. hostije položi na pateno in se trikrat na persi vdari rekoč: „Jagnje Božje, ki grehe sveta odjemlješ; usmili se nas!“ tretjokrat pa pristavi: „daj nam mir!“ — Potem

mašnik moli še tri molitve pred sv. obhajilom, vzame sv. hostijo v levo roko, in se z desno trikrat na persi vdari rekoč: „Gospod, nisem vreden, da greš pod mojo streho, ali reci le z besedo, in ozdravljena bo moja duša“. Strežnik trikrat požvenklja; potem mašnik zavžije telo in kri Jezusa Kristusa. Na to pokrije kelih, gre na levo stran in moli kratko obhajilno molitev.

3. Mašnik gre zdaj v sredo altarja, ga poljubi, se oberne k vernikom rekoč: „Gospod z vami“, gre zopet na levo stran in moli poobhajilne molitve, s katerimi se zahvaljuje za sad sv. maše, ter prosi, da bi vedno v nas ostal. Ko se poverne na sredo altarja, ga poljubi, se proti ljudstvu oberne in reče: „Gospod z vami“ in potem „Ite missa est“ t. j. „Idite v miru, sv. maša je minula“. Potem blagoslovi ljudstvo v imenu trojedinega Boga. Slednjič se bere navadno evangelij sv. Janeza: „V začetku je bila Beseda, in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda itd.“ Ko reče: „Beseda je meso postala“ se pripogne s kolenom iz spoštovanja do skrivnosti včlovečenja Sina Božjega. — Kakor je mašnik k altarju šel, tako gre tudi sedaj od altarja, in sv. maša je sklenjena.

II. O sv. zakramentih.

I. Sveti kerst.

a) Pred cerkvenimi durmi vpraša mašnik botra, kako naj je otroku ime in kaj da želi od cerkve božje; boter odgovori: „Vero“. Dalje mašnik vpraša: „Kaj ti dá vera?“ Boter odgovori: „Večno življenje“. Potem mašnik reče: „Ako hočeš v življenje iti, spolnuj zapovedi; ljubi Gospoda, svojega Boga itd.“ S temi besedami mašnik naznanja, da vera brez

spolnovanja zapovedi, brez dobrih del še ni zadosti za večno življenje.

b) Mašnik otroku trikrat v obraz pihne. Kakor je Bog prvemu človeku življenje vdihnil in Kristus apostelnom sv. Duha, ravno tako se pri sv. kerstu vdihne človeku čeznaravno življenje, to je posvečujoča milost božja.

c) Mašnik otroku zaznamnja čelo in persi z znamenjem sv. križa. Znamenje sv. križa na čelu človeka opominja, da mora nauke križanega Jezusa verovati, in če je treba, tudi očitno spoznavati; na persih pa, da mora po njih tudi živeti.

d) Mašnik položi roko na otrokovo glavo, in med tem božje pomoči prosi. Polaganje rok pomenja, da bo otrok v posebnem božjem varstvu, s katerim mu bo mogoče, po božjih naukih živeti.

e) Mašnik otroku nekoliko blagoslovljene soli v usta dene. Sol je znamenje modrosti; kakor sol dela jedila okusna ter jih varuje gnjilobe, ravno tako modrost, to je vera in življenje po veri, dušo stori Bogu prijetno in jo varuje greha.

f) Mašnik s slovesnimi molitvami in večkratnimi znamenji sv. križa opravlja zarotovanje, s katerim v imenu Cerkve naznanja hudiču, naj zapusti otroka.

g) Mašnik položi na otroka konec štole, in na štolo svojo desno roko, v znamenje božjega varstva in pravi: „J. pojdi v cerkev božjo, da boš večnega življenja deležen. Amen“. — Ko pridejo h kerstnemu kamnu, molijo mašnik in botri apostolsko vero in očenaš, ki sta poglobitni del kerščanske vere in kerščanskega upanja.

h) Mašnik otroku ušesa in nosnice s slino pomaže, rekoč: „efeta“, t. j. „odpri se“. To spominja na čudež, s katerim je bil gluhomutec ozdravljen, in naznanja, da naj kristijan rad posluša božjo besedo ter si prizadeva s pobožnim življenjem „lepa dišava biti pred Bogom“. (2. Kor. 2. 15.)

i) Mašnik vpraša: „Ali se odpoveš hudiču? — in vsemu njegovemu djanju? — in vsemu njegovemu napuhu?“ Boter odgovori na vsako vprašanje: „Se odpovem“. Potem mašnik mazili otroku persi in medplečje s sv. kerstnim oljem. V starih časih so se bojevalci z oljem mazali, da so bili krepkejši in gibčnejši; maziljenje pri sv. kerstu pomeni duhovno moč, zoperstati vsem skušnjavam, in spolnovati božje zapovedi.

Zdaj mašnik višnjevo spokorno štolo z belo veselo zamenja; še enkrat vpraša otroka: „Ali veruješ v Boga Očeta vsemogočnega, stvarnika nebes in zemlje?“ „Ali veruješ v Jezusa Kristusa . . .?“ „Ali veruješ v sv. Duha, sveto katoliško cerkev . . .?“ Boter na to trojno vprašanje odgovarja: „Verujem“. Potem še vpraša: „J., ali hočeš kerščen biti?“ Boter odgovori: „Hočem“.

k) Mašnik otroka na glavi trikrat z vodo oblije v podobi križa rekoč: „J., jaz te kerstim v imenu Očeta † in Sina † in svetega † Duha“. Med kerščenjem boter otroka na rokah derži, botra pa desnico nanj položi.

l) Mašnik otroku glavo na temenu s sv. krizmo mazili s prošnjo, naj bi Bog tega maziljenca, to je kristijana v veri poterdil; položi na njega belo obleko v znamenje prejete čistosti in nedolžnosti, katero naj do konca ohrani neomadežano, mu podá gorečo svečo v roke v spomin, da naj hodi v luči sv. vere in naj se terdno derži Jezusovih nauk ter po njih ravná svoje življenje.

2. Sveta birma.

1. Sv. birma je v to postavljena, da bi nas v veri poterdila, ker birmati se pravi poterditi. Birmanci se napovedani dan snidejo s svojimi botri v cerkvi, in se tako v versto vstopijo, da je za vsakim

njegov boter. Škof stopijo pred altar ter prično moliti nad birmanci, kateri med molitvijo klečé; potem se k birmancem obernejo in s sklenjenimi rokami v začetku molitve prosijo, da bi sv. Duh nad nje prišel ter jih greha varoval. Nato roke nad njimi razprostrejo in s povzdignjenim glasom molijo, naj bi sv. Duh svoje sedmere darove nad birmance razlil; to molitev imenujemo prvi blagoslov.

2. Potem gredó škof k vsakemu posebej, roko na njega položé, mu imé dajo, in vsacega s sv. krizmo na čelu mazilijo, rekoč: „J., zaznamnjam te z znamenjem križa, in te poterdim z mazilom zveličanja v imenu Očeta in Sina in sv. Duha. Amen“. Poklada rók pomeni posebno božje varstvo. Maziljenje s sv. krizmo, ktera je napravljena iz olja in iz balzama, pomenja, da je birmanec sedaj v veri poterjen, da se bo zamogel vojskovati zoper dušne sovražnike. Olje pomeni vso srečo in milost, balzam opominja, naj bi tudi birmanec razširjal lepo dišavo kerščanskih čednosti. Maziljenje se godi v podobi križa na čelu v znamenje, da se birmanec nikdar ne smé sramovati sv. križa, ampak, da je dolžan očitno spoznavati vero v križanega Jezusa.

3. Med maziljenjem boter desno roko na birmancevo ramo položi, s čemur pokaže, da hoče vedni pomočnik in varh biti mlademu bojevalcu Kristusovemu. Po maziljenji duhovnik čelo s pavolo zbriše, boter pa mu ga zaveže z vezilom, ktereга drugi duhovnik odveže in čelo še enkrat zbriše.

4. Potem škof birmanca nekoliko na lice vdarijo, rekoč: „Mir bodi s teboj!“ To birmanca opominja, da mora po Jezusovi veri stanovitno živeti in jo serčno do smerti pričati, ko bi mogel še toliko zavoljo nje terpeti. Poslednjič škof vse birmance blagoslové, kateri še le potem smejo oditi.

3. Presveto rešnje Teló.

a) Pri sv. Obhajilu prejemajo verniki Jezusa Kristusa samega pod podóbo kruha. — Po dobro opravljeni spovedi pristopi kristijan k mizi Gospodovi. Strežaj moli očitno spoved v imenu vernikov, kateri med tem popolnoma kes obudé nad svojimi grehi.

b) Mašnik sv. rešnje Telo v ciboriju iz tabernakeljna vzame, ga na altar postavi in k vernikom obrnjen moli: „Usmili se vas vsemogočni Bog, odpustí naj vam vaše grehe ter naj vas pelje v večno življenje“. — „Prizanesenje, odvezo in odpuščenje vaših grehov naj vam dodeli vsemogočni in usmiljeni Gospod“.

c) Mašnik eno sv. hostijo iz keliha vzame, jo vernikom pokaže rekoč: „Glejte Jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta“; potem trikrat zapored reče: „Gospod, nisem vreden, itd.“; pri teh besedah se verniki trikrat skesano na persi vdarijo.

d) Mašnik gré k vsakemu posebej, ga obhaja rekoč: „Telo našega Gospoda Jezusa Kristusa ohrani tvojo dušo za večno življenje. Amen“. Po sv. obhajilu se dá blagoslov s presv. rešnjim Telesom ali pa z roko.

4. Sveta pokora.

Po sv. kerstu storjeni grehi se nam pri sv. pokori odpustijo, če se jih skesano in do čistega spovemo. Spovednica je sodni stol, na katerem mašnik sodi na božjem mestu; štola je znamenje mašnikove oblasti, nje vijoličasta barva pomeni pokoro; grešnik je ves ponižen, zato klečí. Mašnik je sodnik, ki odloči, je li grešnik odveze vreden ali ne. Če ga vrednega spozna, povzdigne roko, moli, naredi sv. križ in reče: „Odvežem te tvojih grehov v imenu Očeta in Sina in sv. Duha. Amen“. O velikonočnem času dá mašnik spovedancu listek, s katerim se potem skaže, da je res prejel zakrament sv. pokore.

5. Sveto poslednje olje.

Olje, ki se rabi pri tem zakramentu, škof veliki četertek posvečujejo; ono prav lepo naznanja milost tega svetega zakramenta. Olje telesne rane hladi in bolečine polajšuje, milost poslednjega olja pa dušne rane, žalosti in bolečine zmanjšuje; — olje trudne telesne ude krepčá, ravno tako poslednje olje daje moči v smertnem boji in v skušnjavah ob smertni uri; — olje marsiktero bolezen ozdravi, tudi pri poslednjem olji zadobi bolnik dušno, in ako je v njegovo zveličanje, tudi telesno zdravje.

Za poslednje olje naj se v izbi, kjer bolnik leži:

a) pripravi miza ter s čisto spranim pertom pogerne;

b) na mizo naj se postavi križ, njemu na vsako stran prižgana sveča;

c) na levo stran mize naj se dene posoda z blagoslovljeno vodo in škropilnico (vejico), s katero mašnik bolnika in po izbi poškropi; na desno stran mize pa na krožniku sedem kosmičev pavole ali prediva, s katerim se maziljeni kraji bolnika brišejo; nekoliko solí na kruhu in kozarec vode, s čimur si mašnik po maziljenji perste umiva, in pertič, s katerim si roke obriše;

d) pred mizo se postavi nizka klopica ali stolček, kamor mašnik poklekuje. — Sol, kruh, voda, pavola ali predivo se poznej v ogenj veržejo in sežgó.

Kadar bolnika tudi obhajajo, naj se na mizo dene še kozarček vode, v kateri si mašnik po sv. obhajilu perste umije; ta voda se dá bolniku izpiti, ali pa se v ogenj verže.

1. Ko se je bolnik spovedal in sv. popotnico prejel, moli mašnik psalem „iz globočine“ in prelepe, v ta namen odločene litanije in nektere druge lepe molitve, v katerih prosi Boga za bolnika moči in poterpežljivosti in telesno zdravje, če je bolniku v zve-

ličanje. Mašnik nato k bolniku stopi, mu desno roko na glavo položi in nad njim moli, kar naznanja, da se mu ni bati, ker je pod varstvom božjim, kateremu naj se popolnoma izroči.

2. Potem mašnik desni palec v sveto olje pomoči ter ž njim v podobi sv. križa bolniku mazili oči, ušesi, nosnici, ustnici, roki in nogi, rekoč: „Po tem maziljenji in po presvetem svojem usmiljenji ti Bog odpusti, karkoli si grešil s pogledom, (poslušanjem, duhanjem, govorjenjem, tipanjem, hojo)“.

Bolnika mazili na telesnih počutkih, ker so ravno počutki veliko grehov krivi; mazili jih v podobi sv. križa, ker vse milosti izhajajo od presv. daritve na križu.

3. Po maziljenji mašnik moli tri molitve, s križem bolnika blagoslavlja z milo prošnjo, da bi ga Jezus branil, varoval in krepčal. Iz tega naj bi bolnik spoznal, da se ima le križanemu Jezusu zahvaliti za odpuščenje grehov in za vse prejete milosti. Poslednjič mu desno roko na glavo položi, moli, da bi ga presv. Trojica odzdravila, in mu dá križ poljubiti z opominom, naj zaupa na Jezusa in naj se vda v njegovo sveto voljo.

4. Po poslednjem olji se bolniku navadno še deli papežev blagoslov. Škofje imajo namreč oblast od papeža, bolnikom po pooblaščenih mašnikih deliti blagoslov s popolnim odpustkom za smertno uro; tega odpustka se bolnik še-le ob smertni uri stori deležnega, in ni ga treba ponavljati v isti bolezni in isti smertni nevarnosti.

6. Sveto mašniško posvečevanje.

Jezus je vstanovil svojo cerkev za vse kraje in vse čase, in je dal svojim aposteljnem ravno tisto oblast, katero je sam imel: „Kakor je oče mene poslal, tako tudi jaz vas pošljem“. Ker so bili pa apo-

steljni umerljivi, in tudi niso zamogli povsod biti, so si iz med vernikov pripravne može izvolili za svoje naslednike, in jim svojo oblast vso ali deloma izročili. Tako je nastal v cerkvi posebni stan, kateri se je popolnoma božji službi posvetil in ktereга imenujemo duhovniški stan (duhovščino). Vidno znamenje pri sprejetji duhovske oblasti in tiste milosti, ki so na to znamenje navezane, imenujemo zakrament sv. mašniškega posvečenja. Poglavitno zunanje znamenje je pokladanje škofovih rok, maziljenje in molitev.

Sv. cerkev je že od nekđaj imela več redov ali stopinj v cerkveni službi. Sv. Peter je bil poglavar sv. cerkve, in rimski papež je njegov naslednik; aposteljni imajo za naslednike škofe, katerim pomagajo navadni mašniki. Tudi dijakone so si aposteljni izvolili, in pozneje je sv. cerkev še več redov vpeljala. Vseh redov štejemo sedem; delimo jih v štiri nižje in tri višje.

Nižji redovi, katerih dela dandanes nekoliko cerkovniki opravljajo, so: 1. red vratarstva; 2. red bralstva; 3. red zarotištva; 4. red strežništva.

Višji redovi, s katerimi se prevzame dolžnost, v duhovniškem stanu vse žive dni ostati, so: 1. subdijakonat (mali levit), kar še ni zakrament; 2. dijakonat (veliki levit), in 3. presbiterat (mašnik), v katerem še-le se posvečencu deli mašniška oblast, sv. mašo opravljati in grehe odpuščati, in posebna milost, dolžnosti svojega stanu zvesto spolnovati.

Škofovsko posvečevanje le razširi in dopolni oblast mašniškega posvečevanja.

7. Sveti zakon.

1. Zenin in nevesta morata svoj zakon napovedati pri lastnem župniku, kateri mora preiskovati, ali ni kakega zadržka med njima. Tudi se mora prepričati,

ali sta dobro podučena v kerščanskem nauku ter jih mora podučiti o dolžnostih zakonskega stanú.

2. Napovedani zakon se mora tri nedelje ali praznike pri očitni božji službi oklicati. Namen oklicev je, da se na sled pride zakonskim zadržkom.

3. Ženin in nevesta naj prejmeta pred sv. zakonom zakramenta sv. pokore in presv. rešnjega Telesa.

4. Napovedani dan ženin in nevesta prideta v cerkev in ž njima dve priči.

5. Duhovnik jih po kratkem nagovoru vpraša, ali sta res terdno sklenila, stopiti v sv. zakon, na kar glasno odgovorita: „da“.

6. Ženin in nevesta si podasta desnici ter si obljubita zvestobo in ljubezen. Duhovnik sklenjeni roki s štolo obviije ter reče: „Zvežem vaji v zakon v imenu Očeta † in Sina in sv. Duha. Amen“.

7. Duhovnik blagoslovi perstana, ktera si potem ženin in nevesta v znamenje zvestobe eden drugemu natakmeta na perst.

8. Po nekterih molitvah poškropi duhovnik vsakega posebej z blagoslovljeno vodo ter jima želi božji blagoslov v vsi obilnosti.

Sv. cerkev želi, da bi se sklepal sv. zakon le ob sv. maši, in je v ta namen priredila posebno sv. mašo.

Slovesni spomin poročnega dneva po 25 letih imenujemo sreberno, po 50 letih zlato poroko.

III. O posvečevanju in blagoslovih.

Posvečevanje je tako sveto opravilo, s katerim sv. cerkev kakšno osebo (mnihe, nune) ali reč v božjo službo odloči. Posvečevanja, pri katerih se rabi sv. krizma, opravljajo le škofje; sicer posvečujejo tudi drugi duhovniki.

Posvečevanja, ktera opravljajo škofje, in pri kterih se rabi sv. krizma, so: posvečevanje cerkev, altarjev, kelihov, paten in zvonov.

Posvečevanja, ktera opravljajo duhovniki ali s škofovim pooblaščenjem ali z lastno oblastjo, se imenujejo blagoslavljanja, kakoršna so: blagoslavljanje cerkve, pokopališča, cerkvenega orodja in oblačil, podob, vode, sveč, pepela, oljk, jedil, itd. Pri posvečevanju se rabijo različne molitve in se dotične reči poškopé z blagoslovljeno vodo.

Bogu posvečene reči se smejo rabiti le Bogu v čast in iz svetega namena; nikoli se toraj ne sme ž njimi nespodobno ravnati; one se ne smejo nikdar v posvetne ali celo v pregrešne namene obračati, in kadar niso za rabo, se sežgó. Pa tudi rečem, ki so ljudem v prid blagoslovljene, gre večá čast in više spoštovanje, kakor neblagoslovljenim.

Blagoslovi so prošnje, naj bi Bog tistim, kterim se blagoslov podeli, skazal milost in usmiljenje.

Imamo blagoslove necerkvene in cerkvene.

Necerkvene blagoslove delé, n. p. starši svojim otrokom na smertni postelji, pred sv. zakonom, ali pri kaki drugi priliki.

Cerkvene blagoslove delé duhovniki, in k tem prištevamo:

1. blagoslov novomašnika, kterega ljudje zato visoko cenijo, ker po praviči menijo, da bo Bog pervo prošnjo novomašnikovo posebno rad uslišal;

2. blagoslov mašnikov konec sv. maše, po pridigi in pri drugih cerkvenih opravilih, ki se navadno glasi: „Blagoslovi vas vsemogočni in milostljivi Gospod, Oče, Sin in sv. Duh“;

3. blagoslov s presv. rešnjim Telesom v monštranci ali v ciboriju; mašnik pri tem nič ne govori, ker tukaj Jezus sam blagoslavlja.

4. blagoslov, kteri se podeli materam, kedar pridejo z otrokom v cerkev, Bogu se zahvaliti, kar

nas spominja, da je tudi Marija nesla Jezusa v tempelj, ko je bil 40 dni star, in da se je tam Bogu za prejeto milost zahvalila;

5. blagoslov nad merličem pred hišo, v cerkvi in na pokopališču.

IV. O molitvah.

Med cerkvena opravila prištevamo tudi razne molitve. Molitev je povzdigovanje duha k Bogu. Cerkvene molitve se molijo (izrekajo) ali pa pojejo.

Cerkvene molitve imajo te-le posebnosti: 1. zložene so v množini, ker se opravljajo za vse in v imenu vsega ljudstva; 2. so kratke in jedernate ter večidel obrnjene do nebeškega Očeta; 3. sklepajo se navadno z besedami: „Po Jezusu Kristusu tvojem Sinu, Gospodu našem, kateri s teboj živi in kraljuje v edinosti sv. Duha, Bog od vekomaj do vekomaj. Amen“.

Šege pri cerkvenih molitvah sploh so:

1. Molimo razoglaviv v znamenje spoštovanja in ponižnosti. Ženske so pa pri molitvi in v cerkvi pokrite v znamenje, da so pod moževo oblastjo.

2. Pri molitvi roke na persih sklepamo, v znamenje naše revščine, v kateri se k Bogu obračamo.

3. Pri nekterih molitvah klečimo, v znamenje visokega spoštovanja do Boga, in v znamenje svoje ponižnosti in grešne zavesti. — Poklekujemo pa le z desnim kolonom ali z obema. — Na eno koleno pokleknemo, kadar v cerkev stopimo ali gremo memo altarja, na katerem je presv. rešnje Telo shranjeno, ali preden cerkev zapustimo. — Na obe kolena pokleknemo pred sv. rešnjim Telesom, kadar je izpostavljeno ali se bolnikom nese, ali kadar klečimo pri sv. maši in pri molitvi. — Na enem kolenu klečati in na drugo se opirati, je nespodobno.

4. Pri molitvi marsikdaj na persi terkamo, zlasti pri povzdigovanji, pri sv. obhajilu, pri blagoslovu s presv. rešnjim Telesom. S terkanjem na persi naznanjamo, da svoje grehe obžalujemo ter spoznamo, da smo pred Bogom kazni vredni.

5. Molitev začnemo in končamo z znamenjem sv. križa. Navadno se prekrižamo na čelu, na ustnicah in na persih, v znamenje našega trdnega sklepa, da hočemo misliti, govoriti in želeti, kar je trojedinemu Bogu dopadljivo.

Pobožni kristjani se tudi sicer pogosto prekrižujejo, ker je znamenje sv. križa močno sredstvo zoper skušnjave, in poseben pripomoček, od trojedinega Boga izprositi nebeškega blagoslova. Prekrižujejo se: *a)* pred jedjo in po jedi, da bi jim k dobremu teknilo; — *b)* pred vsemi svojimi opravili, naj bi jih Bog blagoslovil, da bi jim srečno spod rok šla in bila v zasluženje; — *c)* predno gredo spat, da bi bili vsega zlega obvarovani po noči, in ko se zbude, da novi dan Bogu posveté; — *d)* v nevarnostih in skušnjavah, da bi jim Bog pomagal.

Iz svetih namenov prekrižujejo pobožne matere svoje otročiče, ko jih spat devajo; pobožni starši svoje otroke, preden jih pošljejo k sv. zakramentom, v šolo, itd.; pobožni gospodarji in gospodinje hleb kruha, preden ga načnejo, itd.

Najiminitniše molitve so: 1. Oče naš; 2. Češčena si Marija; 3. Angelj Gospodov; 4. Rožni venec; 5. Litanije.

Tudi petje je molitev. Pesmi, ki jih pri službi božji pojemo, so ali vzete iz sv. pisma, kakor so psalmi, žalostne pesmi Jeremija preroka, zahvalna pesem Caharijeva (Benedictus) in Marijina pri Elizabeti (Magnifikat); ali pa so jih zložili navdušeni možje, in jih je cerkev sprejela in poterdila. Petje pri službi božji je mnogokrat sklenjeno ali spremljano z godbo, posebno z orgljami.

Med posebne cerkvene pobožnosti šte-
jemo:

1. Razkladanje kerščanskega nauka in litanije z blagoslovom ob nedeljah popoldne.

2. Pobožnost križevega pota. Križev pot imenujemo tisto pot, po kateri je Jezus Kristus križ nesel od Pilatove hiše na goro Kalvarijo. Na mestih, kjer se je kaj pomenljivega zgodilo, so kristjani postavili primerna znamenja, ktera so postaje ali štacijone imenovali, ker so romarji pri njih postajali in Kristusovo terpljenje premišljevali. Takih postaj je 14. Ker je le malo kristjanom mogoče romati k svetim krajem v Jeruzalem, naredé take postaje s podobami po cerkvah in holmcih, in če so blagoslovljene, zamorejo obiskovalci zadobiti ravno tiste od-pustke, kakor romarji v Jeruzalemu.

3. Pustna pobožnost. Po mnogih krajih se presv. rešnje Telo izpostavlja ob treh zadnjih pustnih dneh: v nedeljo, ponedeljek, v torek pred pepelnico, iz blagega namena, da bi pobožni kristjani zadostili številnim grehom, s katerimi svet ravno te dni Boga žali.

4. Pobožnosti ob kvaternih tednih. Kvaterni tedni so postni in spokorni dnevi, ki jih cerkev zapoveduje vsako četert leta; in sicer so: sreda, petek in sobota po tretji adventni nedelji (po zimi), po prvo-postni nedelji (spomladi), po binkoštni nedelji (po letu), in teden, v katerem je prva sreda po spominu povišanja sv. križa (14. ki-movca, jeseni).

Kvaterne čase je cerkev zapovedala iz dvojnega namena: 1. Da Bogu dolžno hvalo dajemo za dobrote, ki smo jih tisto četert leta prejeli, da novih dobrot prosimo ter pokoro delamo za svoje grehe; 2. da Boga prosimo dobrih duhovnikov, ki jih je cerkev po stari navadi ob teh časih posvečevala. Po mestih se ob kvaternih dneh presv. rešnje Telo izpostavlja.

5. Bratovščine. Ako se več ljudi obojega spola združi iz svetega namena, da bi se prizadevali za posebne čednosti in dobra dela, h katerim kristjani sploh nismo zavezani, imenujemo tako zvezo bratovščino.

O bratovščinah je pomniti, da nikogar pod grehom ne vežejo, spolnovati dolžnosti. Brez greha je, kdor se bratovščini odpové, ali kdor bratovskih postav ne spolnuje, toda tudi brez njihovega duhovnega dobička.

Korist bratovščin se spozna iz njih namena, kateri je:

1. povekšanje časti božje;
2. posebno pobožnost buditi v svojih udih;
3. razširjanje sv. vere podpirati;
4. posebna dela ljubezni do bližnjega, kakor bolnikom streči, za duše v vicah moliti.

Navadne bratovščine so: bratovščina Serca Jezusovega, Marijinega, presv. rešnjega Telesa, živega rožnivenca, sv. Cirila in Metoda itd.

V. Procesije in božja pota.

Procesije so očitni in skupni obhodi duhovstva in vernega ljudstva med molitvami in petjem. One so: 1. očitno spoznavanje katoliške vere; 2. slovesno poveličevanje božje; 3. lepa podoba našega potovanja v nebeško domačijo.

Procesije so prosivne ali pokorivne; pri teh se križ naprej nosi v znamenje, da nam je Jezus edino pravi vodnik našega potovanja na svetu, in v znamenje, da le v imenu križanega Jezusa upamo uslišani biti.

Pri poveličavnih procesijah se naprej nosijo zastave, v znamenje, da za njimi gre bojevalna cerkev, to je kristjani, ki se še vojskujejo za svoje

zveličanje; — bandera so pa tudi znamenja veselja, da je tako dolgo preganjana kerščanska vera zmagala vse svoje sovražnike.

Ako kdo iz dobrega in pobožnega namena potuje obiskat kak svet kraj, ali svetinje, ali svete podobe, pravimo, da na božjo pot gre ali da roma.

Božja pota so vernikom koristna in Bogu dopadljiva, ker

1. pobožnost izrazujejo, budé, podpirajo, zvekšujejo. Romarje vnema že kraj, kjer je Bog svojo moč posebno pokazal, kakor tudi mnogi zgledi goreče pobožnosti, ki se vidijo nad kristjani bližnjih in daljnih krajev.

2. Božja pota spokornega duha in vredno prejemanje sv. zakramentov podpirajo, ker so s težavami sklenjena, in ker je človek od domačih opravil in skerbi ločen, toraj bolj zbran in pripraven za svete zakramente.

3. Na božjih potih Bog obilniše milosti delí, kar mnoge skušnje pričajo.

Vse v večo čast božjo!

Kazalo.

	Stran
Vvod	3
I. poglavje:	
O cerkvenih prostorih	4
Deli cerkve	4
II. poglavje:	
O cerkvenem orodju	8
<i>I. oddelek:</i>	
O cerkveni obleki	8
Imena in pomen cerkvene obleke	8
Škofovska cerkvena obleka	10
Barva cerkvene obleke	10
<i>II. oddelek:</i>	
O cerkvenih posodah	11
III. poglavje:	
O cerkvenih časih	12
Nedelja	13
<i>I. oddelek:</i>	
Božična doba	14
Advent	14
Božič	15
Razglašenje Gospodovo	16
Svečnica	17
<i>II. oddelek:</i>	
Velikonočna doba:	
Post	18
Sv. veliki teden	19
Cvetna nedelja	19
Velika sreda	20
Veliki četrtek	20
Veliki petek	22
Velika sobota	23

Velika noč	25
Bela nedelja	25
Prošnji dnevi	25
Vnebohod Gospodov	26

III. oddelek:

Binkoštna doba:	
Binkoštni praznik	26
Presveta Trojica	27
Presveto rešnje Telo	27
Nedelje po binkoštih	28
Manji prazniki Gospodovi	28

IV. oddelek:

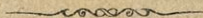
Prazniki Matere božje in angeljev	28
---	----

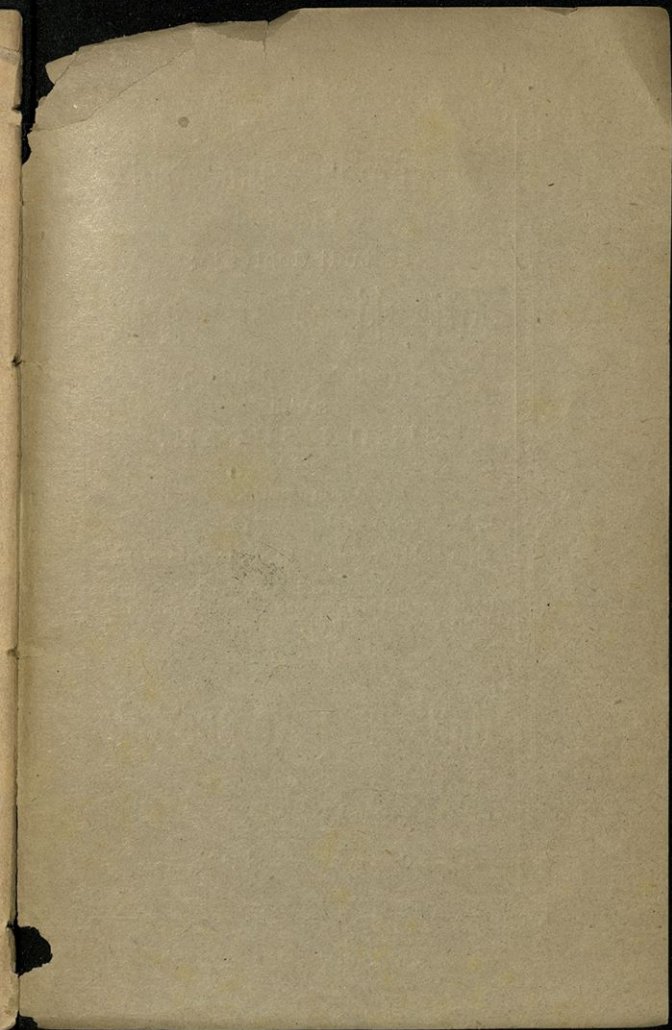
V. oddelek:

Prazniki svetnikov božjih	30
Vseh vernih duš dan	32

IV. poglavje:

O cerkvenih opravilih	32
I. O sv. maši	33
1. del sv. maše	33
2. del sv. maše	36
3. del sv. maše	37
4. del sv. maše	39
II. O sv. zakramentih:	
1. Sv. kerst	40
2. Sv. birma	42
3. Presv. rešnje Telo	44
4. Sv. pokora	44
5. Sv. poslednje olje	45
6. Sv. mašniško posvečevanje	46
7. Sv. zaken	47
III. O posvečevanju in blagoslovih	48
IV. O molitvah	50
V. Procesije in božja pota	53

V „Katoliški Bukvarni“

v Ljubljani

se tudi dobivajo:

Krščanski nauk za prvence.

(Prvo in drugo šolsko leto.)

Sostavil

SIMON ZUPAN,

katehet.

Drugi natis.

Z dovoljenjem visokočastitega knezoškofijstva.

Gena mehko vezane 12 kr., trdo vezane 16 kr.

Ta katekizem razširja se vedno bolj in bolj, ter bi vtegnil biti, za splošno vpeljavo v nižjih razdelkih večrazrednih šol jako pripraven.

Nauk za prvo spoved.

Sostavil

SIMON ZUPAN,

katehet.

== Gena mehko vezane 10 kr. ==